

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 4 5 1 0

9 17713305000003

ZA HRVATSKU KAO *TIGAR*

REFORMA RUSKIH ORUŽANIH SNAGA (II. DIO)

20. godina
TigrovaIz ratnog
puta
TigrovaZNANSTVENO-STRUČNI SKUP
SPECIFIČNOSTI VOJNE
METEOROLOGIJELANSIRANJA U SVEMIR
- RAST PRIVATNE INICIJATIVE

NOVOSTI IZ SVIJETA

Priredio Domagoj VLAHOVIĆ

LONDON

KACIGA GLAVU ČUVA

Trojica pripadnika 1. bojne Kraljevske irske pukovnije britanske vojske su u proteklom mjesecu, svaki u drugoj akciji u Afganistanu, preživjeli opasne napade talibana. Štoviše, sva trojica su pogodeni u glavu. No, britanska borbena kaciga, tipa Combat 7, koja je odnedavno u uporabi, amortizirala je metke. Britanci, poput glasnogovornika Bojne satnika Herberta, sada hvale njezine čvrstinu. "Ovi su momci proglašeni srećkovićima nakon onoga što su prošli, no činjenica da su trojica vojnika spašeni zahvaljujući kacigi pokazuje kakvu fantastičnu osobnu zaštitnu opremu sada imamo u britanskoj vojski", rekao je Herbert. Stigao je pohvaliti i vojnike, Silbertha Wilsona, Tommyja Creightona i Alana Hawthornea, koji "služe na čast vojsci kao i kacige koje nose".

LONDON

ŠIRA SURADNJA

Predsjednik Francuske Nicolas Sarkozy i britanski premijer David Cameron potpisali su dva sporazuma o suradnji na području sigurnosti i obrane tijekom samita održanog 2. studenoga u Londonu. Riječ je o zблиžavanju bez predsedana vojski i obrambenih industrija dviju zemalja "određenih za glavne uloge na području sigurnosti i obrane", rekao je francuski Predsjednik tijekom samita.

Ovo bi zблиžavanje trebalo omogućiti Francuskoj i Velikoj Britaniji zajedničko suočavanje s novim izazovima kao što su

gomilanje oružja za masovno uništenje i balističke rakete, terorizam i cyber-napadi te prijetnje pomorskoj i sigurnosti. Riječ je o "osposobljavanju naših snaga za zajedničko djelovanje, usavršavanju naših sposobnosti te o boljoj isplativosti ulaganja u obranu, kao i o povećanju broja naših zajedničkih programa opremanja vojske te o poticanju uske industrijske suradnje", istaknuo je Sarkozy.

MATAMOROS

ULIČNI RAT

Trojica pripadnika Oružanih snaga Meksika, dvojica marinaca i jedan pripadnik kopnene vojske poginuli su 5. studenoga u pravom uličnom ratu. Nažalost, opet je riječ o sukobu vojnika s bandom preprodavača droge, ovaj put u gradiću Matamorosu. Kako navodi list El Expre-

so, osim vojnika u šestosatnoj pucnjavi poginula su i četvorica kriminalaca, te jedan Expressov reporter. Matamoros se nalazi na obali Rio Grandea, a s druge strane rijeke je američki grad Brownsville. Dva grada su idealna točka tranzita kokaina i marihuane iz Meksika u SAD.

PERTH

OSTRI TEGLJAČ

Australska podmornica HMAS Dechaineux pretrpjela je oštećenja nakon što je preko njezina krmenog dijela početkom ovog tjedna prešao tegljač. Brodić je teglio podmornicu k izlazu iz flotne baze West u zapadnoj Australiji. Nitko nije ozlijeden, ali oštećenja zahtijevaju popravke, stoga će podmornica biti povučena iz svih aktivnosti. Inače, upravo je trebala sudjelovati u vježbi protupodmorničkog ratovanja. Australci su se pobrinuli za zamjenu: sa zadaće na moru stići će HMAS Collins.

JACKSONVILLE

RUSIJA- MARINCI- KONGRES...

Junak ove kratke priče zove se Jegor Aleksandrovič Zubarev i američki je marinac. Ne zvuči logično, zar ne? Zanimljiva priča o tom dočasniku može se pronaći u publikacijama USMC-a, a povod joj je što je Zubarev 22. listopada i službeno postao američki građanin. Inače, rođen je u Rusiji, a u SAD je trbuhom za kruhom stigao 1996. Nakon što

mu baš nije išlo na koledžu, prijavio se u marince. Tek dva dana prije odlaska u središte za novačenje, saznao je da mu je i otac marinac. Naravno, u vojsci SSSR-a. "Mislim da mi je to u krvi", smatra Zubarev, koji je silno ambiciozan. Jednoga dana, želi se dokazati i u politici. "Možda ću se kandidirati za Kongres", izjavio je američki Rus.

IO

Specifičnosti vojne meteorologije

Vojna meteorologija ima svoje specifične zahtjeve jer vojni meteorolozi prije svega daju potporu svim granama Oružanih snaga, kako u zemlji tako i u svim operacijama gdje se nalaze njezini pripadnici

Tigrovi zauzimaju posebno mjesto u nastanku hrvatske države i razvoju hrvatskih Oružanih snaga, istaknuo je izaslanik Predsjednika RH Zlatko Gareljić

ZA HRVATSKU KAO TIGAR

4

6

Iz ratnog puta Tigrova

Priča o 1. gardijskoj brigadi *Tigrovi* dio je priče o stvaranju Hrvatske vojske i nastanku modernih Oružanih snaga Republike Hrvatske. U Domovinskom ratu ostat će upamćeni po žaru s kojim su se borili - Za Hrvatsku kao *Tigar*, a danas s ponosom ističu - Jednom *Tigar* uvijek *Tigar*!

MORH I OSRH

VOJNA
TEHNIKA

MAGAZIN

- 8 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Sastanak načelnika GSOS zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje
- 9 **NATO**
NATO i Rusija - zajednički izazovi
- 12 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Posjet ukrajinskoj Ratnoj mornarici
- 13 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
9. godišnjica smrti prvog zapovjednika HRM-a
- 14 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Prva konferencija regionalne suradnje i razvoja obalne straže u Jadranskom moru
- 15 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Vukovi obilježili 18. obljetnicu
- 16 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
General Lucić na vojnoj izložbi "Almex - 2010"
- 17 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Radni sastanak prvih dočasnika
- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJSKE SVIJETA**
Reforma ruskih oružanih snaga (II. dio)
- 26 **VOJNA TEHNIKA**
Lansiranja u svemir - rast privatne inicijative
- 30 **SREDNJOVJEKOVNE BITKE**
Crecy 1346. - bitka koja je promijenila ratovanje (II. dio)
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (VIII. dio)
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Autobus Tigrova OSA-102

20. OBLJETNICA 1. GBR *TIGROVI*

Ivana VALENTIĆ MIKŠIK, snimio Josip KOPI

Tigrovi zauzimaju posebno mjesto u nastanku hrvatske države i razvoju hrvatskih Oružanih snaga, istaknuo je izaslanik Predsjednika RH Zlatko Gareljić

U vojarni "Croatia" 5. studenoga svečano je obilježena 20. obljetnica 1. gardijske brigade *Tigrovi*, koja je u organizaciji Udruge ratnih veteranova 1. gardijske brigade "Tigrovi" i Udruge "Tigar 90/91" okupila zapovjednike brigade, predstavnike udruga branitelja, izaslanstva Predsjednika Republike Hrvatske, predsjednika Hrvatskog sabora, Vlade RH, Oružanih snaga RH i Grada Zagreba, a u velikom broju nekadašnje i sadašnje pripadnike ove legendarne postrojbe.

U povodu 20. obljetnice utemeljenja Jedinice za posebne namjene MUP-a RH Rakitje, postrojbe iz koje je iznikla 1. gardijska brigada *Tigrovi*, kod spomen-obilježja u vojarni "Vitez Damir Martić" u Rakitju, njihovoj prvobitnoj bazi, polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća izaslanstva Ministarstva obrane, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti te Ministarstva unutarnjih poslova odala su počast svim poginulim pripadnicima brigade.

Središnja je svečanost nastavljena polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća ispred spomen-obilježja pripadnicima 1. gardijske brigade *Tigrovi* u vojarni "Croatia". Vijence su položili uime Predsjednika RH i vrhovnog zapovjednika OSRH-a Zlatko Garelić, uime predsjednika Hrvatskog sabora Krešimir Čosić, uime predsjednice Vlade RH ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić i ministar obrane Branko Vukelić, izaslanstvo Oružanih snaga predvođeno načelnikom GSO-SRH-a generalom zbora Josipom Lucićem,

Za Hrvatsku k

Ilija Vučemilović Šimunović, član Udruge ratnih veterana 1. gardijske brigade Tigrovi i pripadnik "Tigrova iz Rakitja"

Od povijesnog 5. studenoga 1990. kao postrojba za posebne namjene MUP-a RH, a poslije kao 1. brigada Zbora narodne garde u svom djelovanju nastojali smo biti prvi, boriti se za opstanak Hrvatske, za njezinu slobodu, za sadašnjost i budućnost. Karakteristika 1. gardijske brigade Tigrovi jest što su u nju dolazili pripadnici iz cijele Hrvatske, od Iloka i Vukovara do Čakovca, Istre, Like pa sve do juga, a veliki broj pripadnika dolazio je i s prostora BiH. Bili smo i jedno pobjednička Hrvatska vojska, svojim akcijama pokazali smo da se za slobodu Hrvatske bori kao "Tigar".

Danas, 20 godina poslije osjećam se ponosno, ali i na neki način tužno zbog onih koji nisu s nama, a čija su imena upisana na spomen-obilježju.

izaslanstvo Grada Zagreba prevođeno gradonačelnikom Milanom Bandićem, izaslanstva Udruge ratnih veteranima 1. gardijske brigade Tigrovi i Udruge "Tigar 90/91", predvođena predsjednicima Andrijom Kolobarićem i brigadirom Zdravkom Andabakom i obitelji poginulih pripadnika Tigrova.

Uime predsjednika i vrhovnog zapovjednika OSRH-a Ive Josipovića, bivšim i sadašnjim pripadnicima brigade 20. je obljetnicu čestitao Zlatko Garelić istaknuvši da Tigrovi zauzimaju posebno mjesto u nastanku hrvatske države i razvoju Oružanih snaga, a iz brigade su stasali brojni visoki časnici koji obavljaju odgovorne zadaće u vojsci i međunarodnim vojnim misijama u kojima sudjeluje Hrvatska.

Polažanje vijenaca ispred spomen-obilježja poginulim Tigrovima

O nastavku i ratnom putu Tigrova govorio je ministar Tomislav Ivić naglasivši kako se spremnost Tigrova na žrtvu u obrani domovine najbolje ogleda u geslu pod kojim su se Tigrovi borili za hrvatsku slobodu i neovisnost. "Ratni put Tigrova počeo je "Krvavim Uskrsom" na Plitvičkim jezerima, gdje

U povodu 20. obljetnice Tigrova dodijeljene su prigodne plakete

Uime predsjednika i vrhovnog zapovjednika OSRH-a Ive Josipovića, bivšim i sadašnjim pripadnicima brigade 20. je obljetnicu čestitao Zlatko Garelić

je u akciji specijalaca MUP-a poginuo prvi Tigar, Josip Jović i gdje su se Tigrovi ponovno vratili u Oluji kao oslobođitelji", rekao je ministar Ivić. Istaknuo je i da je ondje simbolično zatvoren pobedonosni krug postrojbe koja je sudjelovala u svim ratnim operacijama - od istočne i zapadne Slavonije preko Banovine i Velebita do južnog bojišta.

Andrija Kolobarić je pak istaknuo doprinos Tigrova u obrani RH i u Domovinskom ratu. Podsetio je da je tijekom Domovinskog rata u Tigrovima bilo više od 10 000 pripadnika, u ratnim operacijama poginula su 364 pripadnika, 1711 ih je ranjeno, od kojih je 27 stopostotnih invalida, dok je 201

pripadnik bio zarobljen, a još uvijek je nepoznata sudbina osam pripadnika brigade.

U povodu 20. obljetnice Tigrova dodijeljene su prigodne plakete predsjednicima Hrvatskog sabora i Vlade Luki Bebiću i Jadranki Kosor, ministru unutarnjih poslova Tomislavu Karamarku i ministru obrane Branku Vukeliću, ministru obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislavu Iviću, gradonačelniku Grada Zagreba Milenu Bandiću te zahvalnica Udrudi ratnih veteranima 1. gardijske brigade Tigrovi.

U sklopu obilježavanja obljetnice posjetitelji su mogli razgledati taktičko-tehnički zbor naoružanja, borbene i neborbene tehnike i opreme postrojbi Oružanih snaga RH te pogledati filmske isječke iz ratnog puta Tigrova. ■

Brigadir Zdravko Andabak, predsjednik Udruge "Tigar 90/91" Rakitje

Iznimno sam sretan što sam vidi prijatelje i suborce iz '90. godine. Ovu 20. obljetnicu posvećujemo 364-orici poginulih pripadnika Tigrova koji nisu danas s nama, a bez kojih ne bi bilo ni nas ni suverene demokratske države Hrvatske. S ponosom mogu reći da mi je srce ispunjeno zadovoljstvom jer sam imao priliku biti i razmišljati kao "Tigar", boriti se za samostalnu Republiku Hrvatsku.

aO TIGAR

Vesna PINTARIĆ, snimke Arhiva HVG-a

Priča o 1. gardijskoj brigadi *Tigrovi* dio je priče o stvaranju Hrvatske vojske i nastanku suvremenih Oružanih snaga Republike Hrvatske. U Domovinskom ratu ostat će upamćeni po žaru s kojim su se borili - **Za Hrvatsku kao Tigar**, a danas s ponosom ističu - **Jednom Tigar uvijek Tigar!**

Iz ratnog puta

Ustrojavanje 1. gardijske brigade *Tigrovi* počelo je 5. studenoga 1990. u bazi Rakitje nadomak Zagreba kao Postrojbe za posebne namjene MUP-a RH. Zbog političke situacije u zemlji koja je tada onemogućavala otvoreno organiziranje, sve je zapravo počelo pod okriljem tečaja za policajce koji je u Šimunskoj okupio prve dragovoljce. Iz Šimunske se tih kasnojesenjih dana izdvaja oko tristotinjak dobrovoljaca pristiglih iz svih krajeva Hrvatske i upućuje u bazu Rakitje gdje počinju s napornim tjelesnim pripremama i obukom vatreñim oružjem, paralelno dajući osiguranja oko vitalnih objekata u Zagrebu. Bili su tada organizirani u nekoliko satnija kojima su zapovijedali Marijan Mareković, Jozo Milićević, Zdravko Andabak i Damir Šimunić, dok je bojna bila pod zapovjedništvom Darka Rukavine i Josipa Lucića. Bili su uz Antiterorističku jedinicu Lučko tada jedina policijsko-vojna formacija, koja s vremenom postaje sve više vojna preuzimajući na sebe zadaće sprečavanja sukoba i incidenata na cijelom području Hrvatske. Prvi ozbiljniji dogodio se u Pakracu, a zatim se događaji u kojima *Tigrovi* imaju odlučujuću ulogu počinju smjenjivati filmskom brzinom...

U rano proljeće 1991. specijalaci MUP-a upućuju se na Plitvička jezera sa zadaćom uspostave reda i izravno se sukobljavaju s pobunjenim Srbima koji su zauzeli turističke objekte i zapriječili prometnicu. Događaj danas poznat kao "Krvavi Uskrs" bio je zapravo onaj prijelomni trenutak nakon kojeg se više nije moglo natrag. U toj akciji smrtno stradava prvi pripadnik *Tigrova* i ujedno prva žrtva Domovinskog rata Josip Jović.

U razdoblju koje je slijedilo ubrzano se radi na ustrojavanju u pravom smislu vojnih postrojbi te tadašnji predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman 12. travnja 1991. donosi Odluku o osnivanju Zbora narodne garde kao profesionalne, uniformirane, oružane formacije, vojnog ustrojstva za provođenje obrambeno-redarstvenih dužnosti. Na stadionu NK "Zagreb" u Kranjčevićevoj ulici u Zagrebu 28. svibnja 1991. postrojbe Zbora narodne garde prisežu i predstavljaju se javnosti. Tada Postrojba za posebne namjene MUP-a, *Tigrovi* iz Rakitja, prerasta u 1. brigadu Zbora narodne garde. Daljnjim narastanjem snaga OSRH-a uvjetovanim sve otvorenijom agresijom na Republiku Hrvatsku *Tigrovi* postaju 1. A brigada ZNG-a, koju čini šest bojni. Tada su se bojne nazivale prema bazama ili kodnim nazivima i to: 1. bojna – Vrapče (čuk), 2. bojna – Rakitje (kos), 3. bojna - Pionirac, (žuna), 4. bojna – Kumrovec pa Petruševac (gavran), 5. bojna – Vinica (oblak) i 6. bojna – Tomislavac (orao).

Ratni požar koji se sve više razbuktavao raznosio je postrojbe 1. gardijske brigade *Tigrova* po čitavom teritoriju Republike Hrvatske. Prva brigada postaje oslonac svih naših snaga i aktivnosti. Odlaze na Banovinu u Glinu, Petrinju, Kostajnicu, dok se istodobno dio postrojbe upućuje u istočnu Sla-

TIGRO

Prvu gardijsku brigadu 5. studenoga 2000. predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OSRH-a Stjepan Mesić odlikovao je odlicjem Redom kneza Domagoja s ogrlicom.

Velebit

Tijekom Domovinskog rata slavno ime *Tigrova* gradilo je oko 10 tisuća pripadnika. U ratnim djelovanjima poginulo je 364 pripadnika dok je 1711 ranjeno, od toga 27 je stopostotnih invalida, a 201 pripadnik prošao je strahote neprijateljskog zarobljeništva i logora. Još se uvijek ne zna sudbina osam pripadnika koji se vode kao nestali.

VOVA

Zapovjednik Postrojbe za posebne namjene MUP-a, Tigrova iz Rakinje, bio je Darko Rukavina. Zapovjednik 1. brigade od 15. svibnja 1991. do 31. prosinca 1991. je Josip Lukić. Od 1. siječnja 1992. brigadom zapovijeda Marijan Mareković, poslije njega brigadu vodi Eduard Butjer, u svojstvu obnašatelja dužnosti zapovjednika. Od 1. kolovoza 1994. zapovjednik brigade je Jozo Miličević, od 21. srpnja 1997. Božo Kožul, od 8. listopada 1999. Ivo Krizmanić. Od 20. veljače 2003. 1. gardijskom brigadom zapovijeda Tomo Medved. Drago Horvat za zapovjednika 1. gbr postavljen je 12. rujna 2005.

Svi zapovjednici 1. brigade njezini su pripadnici od samih početaka.

Slavonsko ratište

Poslije Domovinskog rata brigada pristupa intenzivnoj obuci po standardima PzM-a i NATO-a, a početkom 1996., kao prva postrojba OSRH-a, brigada usvaja novi sustav obuke po programu američke tvrtke MPRI-DTAP.

U siječnju 2003., Odlukom predsjednika RH i vrhovnog zapovjednika OSRH Stjepana Mesića, ustrojava se nova 1. gardijska brigada kao nasljednica 1. gardijske brigade Tigrova i 9. gardijske brigade Vukova. Posljednjim preustrojem OSRH-a završenim u ožujku 2008., 1. gardijska brigada postaje dio novoustrojene Gardijske motorizirane brigade i to kao 1. mehanizirana bojna – Tigrovi. Zapovjednik 1. bojne Tigrovi je pukovnik Ljubomir Uđiljak, a postrojba je smještena u vojarni "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji.

voniju, Principovac, Ilok... Prvi se sukobljavaju s tenkovima JNA i uništavaju prvi neprijateljski tenk. U Petrinji ruše prvi neprijateljski helikopter. Izloženi su neprijateljskim zrakoplovnim napadima u Novim Čakovcima, u Erdutu ih zasipa granatama neprijateljsko topništvo, u Bršadinu su zarobljeni prvi Tigrovi, probijaju se iz obruča u Hrvatskoj Kostajnici...

U ljeto i jesen 1991. postrojbe 1. brigade ratuju i na zapadnoslavonskom ratištu, sve do Sarajevskog primirja i priznanja Republike Hrvatske 15. siječnja 1992. Na novljanskem i novogradiškom ratištu, posebno nakon dolaska prvih tenkova u postrojbu, Tigrovi bilježe velike uspjehe. Oslobađaju mjesta Novi Rajić i Grabovac, neutraliziraju neprijateljsko prodiranje i stvaraju dobro utvrđenu crtu obrane. Vode uspješne operacije na širem području mjesta Bair, Popovac, Brezovac, Livađani, Gornje i Donje Kričke. Slamaju potpuno neprijateljsku obranu i oslobađaju i po nekoliko sela u jednom danu.

Istodobno je dio brigade angažiran i na deblokadi niza vojarni, od onih u Zagrebu do Varaždina i Bjelovara.

U travnju 1992. Tigrovi počinju s napadnim djelovanjima na južnom bojištu sa zadaćom sprečavanja neprijateljskog prodora prema Neumu, Stonu i Pločama. Deseci tisuća projektila pali su tih dana na položaje Tigrova. Vodile su se teške borbe za visove iznad Slanog, u koji pobjeđenosno ulaze, oslobođena su i okolna mjesta, Orahov dol, Bistrine, Čepikuće...

U jeku najžešće agresije srušeno je petnaest neprijateljskih zrakoplova. Tigrovi su imali odlučujuću ulogu u deblokadi Dubrovnika, što potkraj listopada kulminira i iskrcavanjem u Cavatu i potiskivanjem neprijatelja s dominantnih kota iznad Konavoskog polja. Ondje prvi put brigada djeluje cijelovito.

Dio brigade 1993. sudjeluje u operaciji Maslenica na Velebitu. Ondje 1994. pogiba legendarni zapovjednik 2. bojne Tigrova, Damir Tomljanović-Gavran.

Usporedno se brigada preustrojava u 1. gardijsku brigadu koju od tada čine tri motorizirane pješačke bojne, a u vrijeme relativnog primirja provodi se intenzivna obuka.

U operaciji Bljesak Tigrovi su bljesnuli na njima dobro poznatom terenu zapadne Slavonije. Druga pješačka bojna 1. gbr u snažnom i brzom udaru probija neprijateljsku crtu u području Kričkih brda te u naletu produžava munjeviti napad i u dva dana oslobođa sela Roždanik, Gornji i Donji Rajić, Borovac, Lađevac Bodegraji i spaja se s 3. gbr u Okučanima. Promet autocestom Zagreb – Lipovac ponovno je nakon višegodišnjeg prekida uspostavljen. Tom operacijom oslobođena je cijela zapadna Slavonija od Starog Grabovca na zapadu do Nove Gradiške na istoku i od Psunja na sjeveru do Stare Gradiške na jugu.

Samo tri mjeseca poslije Tigrovi su spremni i za dugo priželjkivanu operaciju Oluja koja počinje u rano jutro 4. kolovoza 1995. Prva bojna brigada napreduje smjerom Glibodol, Saborsko, Plitvička jezera, Bihać, a 2. bojna iz Saborskog prema Rakovici, te 6. kolovoza izbjiga na državnu granicu s BiH u Tržačkim Raštelima i susreće se s 5. korpusom Armije BiH. Stisak ruku bivšeg zapovjednika 1. brigade general-pukovnika Marijana Marekovića i generala Atifa Dudakovića, osim što pokazuje da je vojna zadaća provedena, značio je i kraj muka i strepnji za stanovnike bihaćke enklave. Treća bojna napreduje od Saborskog prema Plitvičkim jezerima. Na Plitvičkim jezerima, slobodno možemo reći, zatvara se pobjedonosni krug Tigrova, na koja su se vratili kao osloboditelji. ■

Godišnjica pogibije sedamnaestorice pripadnika 129. brigade

Snimio Tomislav BRANDT

Ministar obrane Branko Vukelić i zamjenik zapovjednika HKoV-a brigadni general Zvonko Peternel uime MORH-a i OSRH-a nazočili su 8. studenoga, obilježavanju 19. godišnjice pogibije sedamnaestorice pripadnika 129. brigade HV-a u mjestu Draganički Mrzljaki kod Karlovca.

Obilježavanju su nazočili pripadnici Udruge branitelja 129. brigade i drugih udruga proizvihlih iz Domovinskog rata, članovi obitelji i prijatelji poginulih, MUP-a, lokalne uprave i samouprave, hrvatskih povijesnih postrojbi i drugi.

U povodu obljetnice održana je misa zadušnica u mješnoj kapeli Svetog Križa, a potom su izaslanstva položila vijence i upalila svijeće na spomen-križu podignutom na mjestu tragedije. Svi nazočni prisjetili su se kobnog 8. studenoga 1991., kad je zrakoplov agresorske vojske raketirao baraku u kojoj su objedovali pripadnici 2. satnije 2. bojne 129. brigade HV-a. Sedamnaestorica su poginuli na mjestu, a još toliko ih je ranjeno.

D.V.

Sastanak načelnika GSOS zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje

Izaslanstvo OSRH-a predvođeno zamjenikom načelnika GSO-SRH-a za planove i resurse general-pukovnikom Slavkom Barićem sudjelovalo je od 3. do 5. studenoga na Proširenoj konferenciji zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje (A-5) u Skopju. Uz ministra obrane i načelnika GSOS zemlje domaćina, u glavnom gradu Republike Makedonije okupili su se predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Grčke, Srbije, Hrvatske te NATO saveza da bi raspravljali o nadzoru zračnog i pomorskog prometa i integraciji u NATO-ovu zapovjednu i komunikacijsku strukturu.

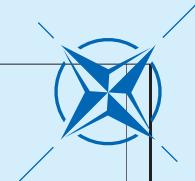
Tijekom sastanka usvojena je i Zajednička izjava koju su potpisali sudionici skupa. U njoj se kaže da je Američko-jadranska povelja instrument razvoja pozitivne klime za daljnje jačanje sigurnosti u regiji, te se ističe zahvalnost Sjedinjenim Američkim Državama na njihovoj neprekidnoj potpori, kao i Bugarskoj, Grčkoj i Srbiji na njihovu sudjelovanju u statusu promatrača. Predstavnici OS zemalja A-5 u Izjavi su još jednom naglasili svoju predanost jačanju veza sa zemljama potpisnicama, kao i unapređenju suradnje razvojem regionalnih inicijativa. Jačanje suradnje u regiji dio je zajedničkih napora održanja trajnog mira i stabilnosti. Iniciranje regionalnih projekata zajedničkim programima razvoja sposobnosti bit će od zajedničke koristi. Unapređenje ovakvog oblika suradnje omogućiće zemljama da ublaže negativne gospodarske učinke na planove nabave, te bi zajednička uporaba resursa bila praktičnija i isplativija, ističe se u Izjavi.

Uz načelnike glavnih stožera oružanih snaga zemalja A-5: brigadnog generala Maksima Malaja (Albanijska), general-pukovnika Miladina Miločića (BiH),

viceadmirala Dragana Samardžića (Crna Gora), general-pukovnika Miroslava Stojanovskog (Makedonija) te zamjenika NGS OSRH-a general-pukovnika Slavka Barića, konferenciji je nazočio i ministar obrane Republike Makedonije Zoran Konjanovski, te u statusu promatrača, načelnik GS OS Bugarske general zbora Simeon Simeonov, načelnik GS Vojske Srbije general-pukovnik Miloje Miletić, zapovjednik Združenog zapovjedništva savezničkih snaga u Napulju admiral Samuel Locklear te zamjenik zapovjednika američkih snaga u Europi general-pukovnik Jack Gardner.

Na marginama konferencije general-pukovnik Slavko Barić sastao se s novim zapovjednikom Združenog zapovjedništva savezničkih snaga u Napulju. Tom je prigodom admirал Samuel Locklear istaknuo da u potpunosti podupire sve regionalne inicijative te se odazvao pozivu generala Barića da posjeti Republiku Hrvatsku i OSRH. OJI

Članice NATO-a i Rusija dijele strateške prioritete te su suočene s mnogim zajedničkim izazovima. Očekuje se da će šefovi država i vlada o zajedničkim ciljevima raspraviti i na samitu koji će se ovoga mjeseca održati u Lisabonu

NATO i Rusija - zajednički izazovi

Otkad je 2002. osnovano Vijeće NATO-Rusija (NRC), njegovi se članovi redovito sastaju da bi razmijenili iskustva i konzultirali se o sadašnjim pitanjima sigurnosti. Naime, upravo je NRC pružio potreban okvir za suradnju u mnogim zajedničkim pitanjima, a jedan od njegovih ciljeva se temelji na suradnji propisanoj dokumentima iz 1997. Iako postoje razlike u shvaćanju nekih pitanja, važno je napomenuti da članice NATO-a i Rusije dijele strateške prioritete i da su suočene s mnogim zajedničkim izazovima kao što je, primjerice, terorizam. U novijoj povijesti prvi službeni sastanak ministara NRC-a održan je u prosincu 2009. kada je dogovorena zajednička strategija za XXI. stoljeće, a odobren je i NRC Program rada za 2010. Dogovorene su i mјere za uspješnije radne metode Vijeća NATO Rusija. Naime, očekuje se da će šefovi država i vlada o zajedničkim ciljevima raspraviti i na samitu koji će se ovoga mjeseca održati u Lisabonu. Među glavnim sigurnosnim izazovima koji su već identificirani svakako je i Afganistan, terorizam, piratstvo, širenje oružja za masovno uništenje kao i prirodne katastrofe. Inače, NATO i Rusija zadržavaju pravo na samostalno djelovanje, iako je njihov zajednički cilj u sklopu NRC-a, rad na svim područjima u kojima dijele interes i poteškoće. Prema riječima glavnog tajnika NATO-a Andersa Fogha Rasmussen, napredak u odnosima važan je na tri područja, a to su raketna obrana, konvencionalni nadzor naoružanja i smanjenje broja kratkodometnog nuklearnog oružja u Europi. Inače, suradnje između Rusije i Saveza razvija se brojnim radnim skupinama i povjerenstvima, a svake se godine članice NRC-a dogovaraju o godišnjem programu rada. Iako se ključna

NATO-ov informacijski centar u Moskvi

Glavni tajnik NATO saveza Anders Fogh Rasmussen imenovao je, prilikom posjeta Moskvi, Roberta Pszczela direktorom NATO-ovog informacijskog centra u toj metropoli. Riječ je o uredu koji je otvoren 2001. sa svrhom pružanja informacija o radu Saveza kao i suradnji Rusije s NATO-om.

područja suradnje odnose na obrambenu reformu, vojno-vojnu suradnju te ostale teme vezane uz sigurnost, zemlje također surađuju i na znanstvenom području te na pitanjima vezanim uz sigurnost okoliša. Radi što lakše razmjene iskustava Rusija je uspostavila diplomatske misije unutar NATO-a. Tako je početkom 2001. u Moskvi otvoren NATO-ov Ured za informiranje (NIO) sa svrhom poboljšanja međusobnog ra-

zumijevanja putem širenja informacija i publikacija, te organizacije konferencija i seminara za ciljanu publiku. Godinu poslije u Moskvi je osnovana Vojna misija za vezu u svrhu jačanja transparentnosti i omogućavanja redovitih kontakata, protoka informacija i konzultacija između NATO-ovog Vojnog odbora i ruskog Ministarstva obrane. Kad je riječ o suradnji u borbi protiv terorizma, ni na jednom području stavovi članica NATO-a i Rusije nisu jedinstveni pa tako zemlje redovito razmjenjuju informacije te obavljaju konzultacije i zajedničke procjene prijetnji. Tako je u prosincu 2004. osnovan NRC-Aksijski plan protiv terorizma, a koji su odobrili ministri vanjskih poslova. U sklopu vojno-vojne suradnje, a kojoj je cilj poboljšati interoperabilnost između snaga Rusije i Saveza, provodi se velik broj vježbi i programa obuke. Inače, suradnja je ostvarena i u obrambenoj reformi, kriznom menadžmentu, nadzoru naoružanja kao i na znanstvenom i tehnološkom području. Glavni je tajnik Anders Fogh Rasmussen prošloga tjedna posjetio Rusiju te je tom prigodom istaknuo da je došlo vrijeme za novi početak u međusobnim odnosima. "U Rusiji vidimo važnog saveznika i želimo na temelju zajedničkog povjerenja pridonijeti svjetskom miru", rekao je Rasmussen. ■

Vojna meteorologija ima svoje specifične zahtjeve jer vojni meteorolozi prije svega daju potporu svim granama Oružanih snaga, kako u zemlji tako i u svim operacijama gdje se nalaze njezini pripadnici

Specifičnosti vojne meteorologije

Meteorološka potpora Oružanim snagama Republike Hrvatske potrebna je 24 sata dnevno, 365 dana u godini. Zaključak je to koji se nameće kad se pobliže sagledaju svi aspekti utjecaja meteoroloških prilika na djelovanje naše vojske, u ratu i u miru.

U povodu 45. obljetnice Hrvatskoga meteorološkog društva 9. i 10. studenoga održan je znanstveno-stručni skup "Meteorološki izazovi današnjice". Sudjelovanje vojnih meteorologa na tom skupu upućuje na važnost meteorologije za OSRH, ali ima i širi kontekst. Naime, učvršćuje suradnju s civilnim kolegama. Ta suradnja štedi resurse, ali i omogućuje uspješnije obavljanje posla jednih i drugih. Do izražaja je došla i nedavno, kad su pripadnici OSRH-a sudjelovali u obrani od poplava. Meteorolozi Oružanih snaga sudjeluju u

Unutar NATO-a postoji vrlo dobro razvijena meteo "mreža". Na strateškoj razini, najviše se tijelo nalazi unutar vojnog vijeća NATO-a, a to je MCMG (Military Committee Meteorology Group). Ovo je tijelo zaduženo za planiranje, razvoj i organizaciju meteorološke potpore, izradu i nadopunu osnovnih dokumenata NATO-a iz područja meteorologije te za koordinaciju nacionalnih civilnih i vojnih službi u djelovanju po standardima NATO-a. Rad na strateškoj razini uključuje i rad u radnim skupinama od kojih su najvažnije: MILMET – Military Meteorology i OPC - Operations, Plans and Communications. Na operativnoj razini unutar SHAPE-a ustrojen je NIMCC -Integrirano meteorološko-oceanografsko središte čiji se rad temelji na načelu "jedno područje – jedna

prognoza". Takvim načinom rada izbjegava se umnožavanje napora i osigurava standardizirana meteorološka potpora NATO-ovim operacijama. Doprinosi i razvoju tzv. REP koncepta (Recognized Environmental Picture), odnosno prepoznatoj situaciji okoliša koja sinergijski integrira prikaz svih informacija prirodoslovno-tehničkih/geo znanosti; meteoroloških, geoprostornih, oceanografskih, hidrografskih i drugih, namijenjenih planiranju i provođenju združenih operacija na određenom području i u određenom (meteorološkom) vremenu.

U organizaciji meteorološke potpore NATO-u svoju ulogu imaju i nacionalni meteorološki subjekti – nacionalna vojna meteorološka središta, odnosno postrojbe meteorološke potpore na taktičkoj razini.

svim aktivnostima koje one provode, bilo u fazi planiranja ili u fazi provedbe. Uz važnu ulogu prilikom planiranja operacija, meteorolozi redovito prate stanje na terenu te u skladu sa svojim ovlastima pridonose uspješnosti provedbe zadaće.

Inače, cilj znanstvenog skupa bio je promicanje i popularizacija atmosferskih znanosti, a poglavito meteorologije. Tijekom dva dana, održan je niz stručnih predavanja i radionica, a vojni hidrometeorolozi OSRH-a su se predstavili i posterom na kojem je precizno i jezgrovito prikazana meteorologija u OSRH.

Vojna meteorologija ima svoje specifične zahtjeve jer vojni meteorolozi prije svega daju potporu svim granama Oružanih snaga, kako u zemlji tako i u svim operacijama gdje se nalaze njezini pripadnici. Prilikom planiranja i provođenja vojnih aktivnosti vrijeme je nezaobilazan element i konzultacije s meteorolozima su prijeko potrebne. U

Sudjelovanje hrvatskih vojnih meteorologa na stručnom skupu upućuje na važnost meteorologije za OSRH

Glavno meteorološko središte OSSAD-a u Europi – 21. OWS (Operational Weather Squadron), jedno je od osam ustrojenih agencija za svoje specifično geografsko područje odgovornosti. Smješteno je u Sembachu u Njemačkoj, a izrađuje proizvode za meteorološku potporu na operativnoj razini zapovjednicima zračnih i kopnenih snaga unutar Zapovjedništva američkih snaga u Europi, NATO zapovjedništva te pruža meteorološku potporu na operativnoj razini taktičkim meteorološkim skupinama u zonama odgovornosti. Zaduženi su i za obuku i školovanje budućeg meteorološkog osoblja. Područje interesa 21. OWS, u kojem

radi više od 200 DVO i civilnih osoba, proteže se na 93 države u Europi, Africi i Srednjem istoku uključujući i Rusiju.

skladu s potrebama daju se dugoročne, srednjoročne i kratkoročne prognoze, a poznavanje specifičnih vojnih zahtjeva za ključnim informacijama o vremenu, ovisno o vrsti zadaće i opreme koja se rabi, zahtjeva od vojnog meteorologa i dobro poznavanje vojne struke, bilo da je riječ o ljudima i opremi na kopnu, u zraku ili na moru. Uspješna komunikacija u pružanju meteoroloških informacija potrebna je i u neplaniranim situacijama kada Oružane snage, zahvaljujući svojoj opremljenosti i sposobnosti, dolaze do punog izražaja. Ponajprije su to aktivnosti traganja i spašavanja i medicinski letovi, ali i krizne situacije izazvane prirodnim ili tehnološkim nesrećama i katastrofama koje mogu uzrokovati teške materijalne štete uz velike ljudske žrtve. Stoga je uloga meteorologije neupitna, kako u prognozi ekstremnih vremenskih uvjeta tako i u prilagodbi Oružanih snaga na buduća vremenska i klimatska stanja. ■

Posjet ukrajinskoj Ratnoj mornarici

Zapovjednik Hrvatske ratne mornarice kontraadmiral Ante Urlić, i zapovjednik Flotile HRM-a, kapetan bojnog broda Marin Stošić posjetili su od 2. do 5. studenoga Ratnu mornaricu Republike Ukrajine.

Najvažniji dio posjeta bio je razgovor admirala Urlića sa zapovjednikom ukrajinske RM admiralom Viktorom Maksimovom, u Zapovjedništvu u Sevastopolju. Predstavljajući ukrajinsku RM, admiral Maksimov se posebno osvrnuo na njezino sudjelovanje u operaciji Active Endeavour. Naime, od 2007. Ukrajina aktivno sudjeluje u operaciji koju je NATO savez pokrenuo kao odgovor na terorističke napade na Sjedinjene Američke Države 11. rujna 2001. Cilj je operacije nadzor pomorskog prometa u Sredozemnom moru te borba protiv terorizma. Ukrainska ratna mornarica je do sada pet puta priključila svoje brodove saveznicima, i to korvetu Ternopil tri puta te jednom korvetu Lutsk i fregatu Hetman Sagaidachnyi. Za mornaricu koja ima 15 000 pripadnika i koja već sudjeluje u operaciji Black Sea Harmony, u sklopu postrojbi mornarica Crnog mora Black Sea Forces, sudjelovanje u operaciji Active Endeavour je vrlo važno. Admiral Maksimov je objasnio da su brodovi njihove mornarice počeli s operacijama u Crnom moru, te se prebacili na operacije u Sredozemnom moru, a sada planiraju sudjelovati u operacijama u Indijskom oceanu.

S obzirom na to da ukrajinska Ratna mornarica planira sudjelovati u prvoj pomorskoj operaciji Europske unije ATALANTA s ciljem nadzora humanitarnih pomorskih konvoja Svjetske organizacije za hranu za Somaliju i zaštitu trgovačkih brodova od pirata u Adenskom

zaljevu i somalskim vodama, admiral Maksimov se zanimalo za iskustva Hrvatske ratne mornarice u navedenoj operaciji. Admiral Urlić je rekao da HRM sudjeluje u operaciji ATALANTA od 2009. tako što je uključila već tri časnika u rad Zapovjedništva operacije u Northwoodu te ukrcala četiri časnika na savezničke brodove

(Francuska, Nizozemska, Belgija i Italija).

Razgovaralo se i o dosadašnjoj suradnji te važnosti njezina intenziviranja. Admiral Maksimov i admirala Urlić su se dogovorili da bi posjet jednog broda ukrajinske RM Hrvatskoj dogodine bilo odlična prigoda za zajedničke aktivnosti.

Nakon bilateralnih razgovora izaslanstvo HRM-a posjetilo je Mornaričku akademiju, Odjel za kontakt Ukrajinske RM, s NATO-om, Središte za spašavanje te korvetu Ternopil, koja je upravo imala posljednje pripreme za još jedno sudjelovanje u operaciji Active Endeavour, i zapovjedni brod Slavutić.

Za vrijeme boravka u Kijevu kontraadmirala Urlića i izaslanstvo primio je veleposlanik RH u Republici Ukrajini, Nj. E. Željko Kirinčić te ih upoznao s aktualnim stanjem u Ukrajini kao i s ukupnom suradnjom dviju država.

OJI HRM

Državni tajnik Pjer Šimunović u ZzP-u

U radnom je posjetu Zapovjedništvu za potporu u vojarни "Satnik Josip Zidar" u Velikoj Buni 4. studenoga boravio državni tajnik Pjer Šimunović. Državni tajnik predvodio je tim sačinjen od predstavnika MORH-a i GSOSRH-a, a u svrhu raščlambe obrambenih sposobnosti iz Strateškog pregleda obrane. Brigadni general Mate Ostović, zapovjednik ZzP-a, tim je MO-a i OSRH-a upoznao s dostignutim sposobnostima, stanjem i dinamikom Ciljeva snaga u mjerodavnosti ZzP-a te potrebnim sposobnostima i glavnim izazovima budućeg razvoja.

Na kraju provedene raščlambe i informiranja državni se tajnik Šimunović pohvalno izrazio o dostignutim sposobnostima ZzP-a, te najiskrenije čestitao zapovjedniku i djelatnicima na svim postignutim rezultatima.

OJI

9. godišnjica smrti prvog zapovjednika HRM-a

Hrvatska ratna mornarica obilježila je 6. studenoga devetu godišnjicu smrti prvog zapovjednika HRM-a, admirala flote Svetе Letice Barbe. Tom su se prigodom, na gradskom groblju Lovrinac u Splitu okupili predstavnici Hrvatske ratne mornarice predvođeni sadašnjim zapovjednikom kontraadmiralom Antonom Urlićem, supruga admirala Letice s obitelji, umirovljeni admiral Vid Stipetić i predstavnici braniteljskih udruga proizašlih iz Domovinskog rata. Admiral Urlić se obratio obitelji i nazočnima uz napomenu da "svog prvog zapovjednika i njegovu ulogu u ustrojavanju Hrvatske ratne mornarice pripadnici Hrvatske ratne mornarice nikad neće i ne smiju zaboraviti."

Admiral Letica preuzeo je zapovijedanje Hrvatskom ratnom mornaricom 12. rujna 1991., šest dana prije njezina službenog osnivanja, te je bio na čelu HRM-a do svog umirovljenja, 1. lipnja 1996. Osim što je bio osnivač HRM-a bio je i njegov jedini ratni zapovjednik. Odmah na početku uspio je ujediniti i organizirati sve dragovoljačke postrojbe na obali i otocima te ih ustrojiti unutar HRM-a. Hrvatska ratna mornarica postaje tako grana Hrvatske vojske odnosno OSRH-a, te sudjeluje u svim operacijama koje su se vodile na moru, obali i otocima Lijepa Naše. Najvažnije su njezine aktivnosti deblokada pomorskog prometa prema našim otočima, opskrba okruženog Dubrovnika te njegova deblokada, oslobođenje hrvatskog juga, Maslenica, Ljeto, Oluja, ... U ožujku 1996. promaknut je u čin stožernoga admirala, a u lipnju 1996. je umirovljen. Odlikovan je najvišim vojnim odličjima: Spomenicom Domovinskog rata, Spomenicom domovinske zahvalnosti, Redom kneza Domagoja s ogrlicom, Redom hrvatskog pletera, Redom bana Josipa Jelačića i Redom hrvatskog trojstva.

OJI HRM

Blagdan zaštitnika vojne kapelije BSD-a i spomandan na poginule

U vojarni "Drgomalj" u Delnicama 8. studenoga proslavljen je blagdan Svetog Martina biskupa, zaštitnika kapelije Bojne za specijalna djelovanja, kao i spomandan na 74 poginula pripadnika specijalnih postrojbi GSOSRH, Ministarstva obrane i 1. HG Zdruga.

Svečanosti su nazočili izaslanik ministra branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti Zoran Komar, roditelji, obitelji poginulih branitelja, predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata, pripadnici MUP-a te bivši pripadnici postrojbe.

Misu u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Delnicama predvodio je Ante Mihaljević, dekan Osječkog dekanata.

Snimio Goran Brkić

Vijence za 74 poginula pripadnika specijalnih postrojbi OSRH-a, MO-a i 1. HG Zdruga kod spomen-križa položili su Zoran Komar, brigadir Nikola Županić, članovi obitelji i rodbina poginulih branitelja te predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata.

U obraćanju uzvanicima, brigadir Županić između ostalog je istaknuo: "Svi mi skupa svjesni smo da se hrvatska država nije mogla ostvariti bez žrtava, a ti junaci, vaši sinovi, očevi, muževi i braća, nijednog trenutka nisu dvojili kada je s puškom u ruci trebalo stati na branik domovine i obraniti rodnu grudu od neprijatelja. Povijest nikad ne zaboravlja one koji su dali život svom narodu i svojoj domovini. Uvjerjen sam da ćemo i ubuduće svi mi zajedno na ovome mjestu znati dostoјno čuvati uspomenu na ova 74 mlada života koje je krasilo veliko junačko srce i tisućljetna hrabrost hrvatskih sinova, kojima smo zahvalni za trud i žrtvu koju su podnijeli, za sve što su dali i učinili da bismo mi danas mogli živjeti časno i slobodno."

M. MARASOVIĆ

Prva konferencija regionalne suradnje i razvoja obalne straže u Jadranskom moru

Međunarodna konferencija regionalne suradnje i razvoja obalne straže u Jadranskom moru održana je 20. i 21. listopada u Pržnom u Crnoj Gori. Na njoj je sudjelovalo hrvatsko izaslanstvo i to kapetan bojnog broda Boris Katičin, zamjenik zapovjednika Obalne straže RH i kapetan bojnog broda Davor Valdec, načelnik Odjela pomorskog prometa, M-1 MORH-a. Konferenciju su organizirali Ministarstvo obrane Crne Gore i Ministarstvo obrane Kraljevine Norveške, dok su za provedbu bili zaduženi Euroatlantski klub Crne Gore i NEXUS PS. Na njoj su uz organizatore, izlagali i drugi predstavnici obalnih zemalja Jadranskog mora: Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Italije i Slovenije te predstavnici SAD-a, Danske, Nizozemske, Njemačke, EU agencije - FRONTEX-a i NATO-a. Cilj je ove prve konferencije bio razviti koncept obalne straže u zemljama Jadranskog mora i unaprijediti regionalnu suradnju. Ona je nastavak seminara obalne straže održanog 2008. u Splitu u organizaciji Obalne straže RH.

Osim prijetnji nedopuštenog izlova ribe, organiziranog kriminala i proliferacije naoružanja, kao aktualno se nametnulo pitanje zajedničke zaštite mora od onečišćenja. Sudionike je zanimala organizacija Obalne straže RH, ovlasti drugih pomorskih službi, hrvatska organizacija sprečavanja onečišćenja na moru i imamo li suradnju s REMPEC-om (The Regional Marine Pollution Emergency Response Centre for the Mediterranean Sea) na Malti. Većina se sudionika složila da bi se već postojećom uspješnom regionalnom inicijativom i suradnjom ratnih mornarica "ADRION", trebala dodatno omogućiti i suradnja za obalne straže. Talijanski je sudionik predstavio EU TWINING projekt kojim se finanira izgradnja radarskog sustava za nadzor mora te kapaciteta Pomor-

ske policije MUP-a RH. Naglašeno je da se na isti način mogu financirati kapaciteti ratne mornarice i obalne straže ili neke druge pomorske službe pod uvjetom da se rabe za civilne svrhe odnosno da nisu vojno orijentirani. Talijanska Obalna straža je spremna pružiti potporu za uključivanje u razvojne projekte EU-a zainteresiranim stranama. Pri tome EU odobrava sponzorstvo, obuku i ostale aktivnosti koje su potrebne.

Konferencija je pružila sudionicima kvalitetne informacije o organizaciji sustava pomorske sigurnosti u zemljama Jadranskog mora, Kraljevine Norveške te zadaćama FRONTEX-a i NATO politici. Usuglašeni su zaključci i preporuke za stvaranje uvjeta za daljnji razvoj suradnje u Jadranskoj regiji na području obalne straže i ukupne pomorske sigurnosti. Sudionici su se složili za nastavak suradnje na temu zaštite mora od onečišćenja, prvo u obliku zajedničke radionice, a zatim i vježbe. Regionalna suradnja i razvoj Obalne straže u Jadranskom moru za Republiku Hrvatsku je od iznimne važnosti jer zajedničkim naporom sa susjedima možemo kvalitetnije zaštiti more od većine sadašnjih prijetnji. Poglavito se to odnosi na zaštitu okoliša.

B. KATIČIN

Izložba fotografija djelatnika MO-a i OS-a

U MORH-ovo Galeriju "Zvonimir", Bauerova 33, u siječnju sljedeće godine održat će se Izložba umjetničkih fotografija djelatnika MO-a i OS-a. Pravo sudjelovanja imaju svi djelatnici Ministarstva obrane i pripadnici Oružanih snaga koji se prijave na izložbu. Tema je slobodna. Fotografije mogu biti u boji ili crno-bijele. Odabrane radove povećat ćemo na format A4. Svaki prijavljeni izlagač bit će zastavljen s barem jednom fotografijom. Ispunjenu prijavnici zajedno s radovima (na CD-u ili razvijene slike 9 x 13, 10 x 15 i sl. uz negativ) treba dostaviti na jednu od dolje navedenih adresa do 15. prosinca 2010.

Fotografije za izlaganje odabrat će stručni odbor u sastavu:

Tomislav Brandt, fotograf, urednik fotografije u Hrvatskom vojniku,
Zrinka Pillauer Marić, načelnica Odjela za kulturno-društvene djelatnosti SOJI-a i
pukovnik Goran Pavelić Pipo, djelatnik Vojnog arhiva.

Nakon uspješne izložbe fotografija naših djelatnika, održane u siječnju 2008., nadamo se velikom odazivu i na ovu izložbu. Želja nam je da svaki djelatnik bude upoznat s mogućnošću izlaganja na ovoj izložbi.

Osoba za kontakt jest Zrinka Pillauer Marić, načelnica Odjela za kulturno-društvene djelatnosti SOJI-a, Sarajevska 7, objekt 15, tel. (48)32 442, fax (48)32 903, e-mail: galerija.zvonimir@mohr.hr. Ili Galerija "Zvonimir", Bauerova 33, tel. (45)67 926.

Vukovi obilježili 18. obljetnicu

U vojarni "Eugen Kvaternik" u Gospicu 5. studenog obilježena je 18. obljetnica osnivanja 9. gardijske brigade Vukovi. Svečanosti su nazočili načelnik stožera Gardijske motorizirane brigade HKoV-a brigadir Tihomir Kundid, zapovjednici postrojbi i voditelji odsjeka brigade te bivši zapovjednici.

Brigadir je Kundid u svom obraćanju istaknuo doprinos 9. gbr u Domovinskom ratu, a zapovjednik 1. motorizirane bojne Vukovi bojnik Milan Sabolić govorio je o nastanku i ratnom putu te brigade. Nakon završetka svečanosti u vojarni "Eugen Kvaternik" u Gospicu održana je misa u kapelici Sv. Franje Asiškog, koju je služio vlč. Stipe Zeba te je kod spomen-križa položen vijenac i upaljena svijeća za poginule pripadnike 9. gbr Vukovi.

OJI

15

19. obljetnica Eskadrile aviona 93. zb HRZ-a i PZO-a

U vojarni "Zemunik" je 5. studenoga obilježena 19. obljetnica osnutka i Dan Eskadrile aviona 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a. Čestitajući im njihov dan, zapovjednik 93. zb brigadir Miroslav Kovač je istaknuo da je ova eskadrila najprepoznatljiviji promotor ne samo HRZ-a i PZO-a, kako po mnogim međunarodnim aktivnostima tako i nastupima akrogrupe "Krila Oluje". "Sve je to rezultat predanosti, visokog profesionalizma i naglašenog zajedništva eskadrile", naglasio je brigadir Kovač. Zapovjednik eskadrile, bojnik Mario Pleša zahvalio je svim dosadašnjim zapovjednicima i drugim pripadnicima postrojbe te podsjetio da je ova eskadrila bila i ostala kolijevka HRZ-a i PZO-a.

Eskadrila aviona 93. zb provodi obuku pilota i zrakoplovnih tehničara na avionima Zlin 242L i Pilatus PC-9M. Obuka pilota provodi se programom seleksijskog letenja i temeljne obuke na avionu Z242L te temeljne i napredne obuke na avionu PC-9M. Obuka tehničara provodi se do prvog stupnja održavanja na oba tipa letjelice. Od ove godine eskadrila je započela provoditi i seleksijsko letenje kandidata dodatnim programom

školovanja vojnih pilota za časnike unutar sustava MORH-a i OSRH-a, te partnerskih zemalja.

Uz školovanje vojnih pilota, postrojba sudjeluje u letačkim aktivnostima za potrebe Obalne straže, Snagama brzog odgovora, specijalizaciji nastavnika letenja, letovima za potrebe HKoV-a i HRM-a kao i trenaži pilotskog kadra HRZ-a i PZO-a.

OJI

Uručena Plaketa HRZ-a i PZO-a akrogrupi "Krila Oluje"

Prilikom posjeta Zrakoplovnoj bazi u Zemunu Donjem 4. je studenog zapovjednik HRZ-a i PZO-a general-bojnik Vlado Bagarić uručio Veliku plaketu HRZ-a i PZO-a akrogrupi "Krila Oluje". Plaketu im je uručio u povodu pete obljetnice utemeljenja, a za doprinos ugledu Oružanih snaga i promicanju vještina letačkog poziva.

OJI

Međunarodno humanitarno nadmetanje u gađanju pištoljem

Na poziv Policijskog veteranskog društva Sjever za Primorsku i Notranjsku regiju zajedno s Policijskom upravom Kopar, ekipa članova HČZ-a grada Pule sudjelovala je na međunarodnom humanitarnom sportskom gađanju iz pištolja na streljuštu Črni Kal u Sloveniji. Humanitarno gađanje organizirano je kao međunarodna priredba sa svrhom druženja i prikupljanja pomoći. Ekipa HČZ-a je bila jedna od sto ekipa te humanitarno-sportske priredbe na kojoj su, između ostalog razmijenjena iskustva iz naoružanja i opreme, kako vojne tako i policijske. U gađanju iz pištolja ekipa HČZ-a je postigla solidan uspjeh.

B. RUŽIĆ

Završetak MVV Logex 10

Međunarodna vojna vježba Logex 10 završila je zadnjim planskim događanjem, tj. račlambom (PXD – Post Exercise Discussion) koja je provedena u Marshall Centeru, Garmisch Partenkirchen, SR Njemačka. Na aktivnosti su sudjelovali pukovnik Damir Radočaj, načelnik Odjela za promet, LOS, ZzP-a i pukovnik Darko Vukosavić, stožerni časnik iz Uprave za logistiku GSOSRH-a.

Osim predstavnika Oružanih snaga pet nacija koje su bile obučavane tijekom vježbe (OS Poljske, Mađarske, Češke, Rumunjske i Bugarske) sudjelovale su i zemlje promatrači, BiH, Makedonija, Crna Gora te Hrvatska. Račlamba MVV Logex 10 započela je uvodnim obraćanjem predstavnika USA JFCOM-a (Joint Force Command) kao njegina nositelja, Petea Venota, koji je prezentirao sadržaj vježbe te glavne ciljeve kao što su obuka logističkih stožernih časnika, obuka u koordinaciji i kooperaciji multinacionalnog logističkog stožera, prepoznavanje logističkih potreba u multinacionalnom okruženju i uvježbavanje NATO LOGFAS alata i postupaka izvješćivanja. U nastavku je održan osrt na predstojeći Logex 11 koji će USA JFCOM i USA EUCOM dogodine organizirati za obučnu skupinu logističkih časnika iz OS Ukrajine i Gruzije. Nakon inicijalne planske konferencije Logex 11 koja će se provesti tijekom studenoga 2010. u Kijevu, Ukrajina, RH strana bit će upoznata sa specifikacijom vježbe (EXSPEC) te aktivnostima glede upućivanja djelatnika OSRH-a na aktivnosti spomenute vježbe u svojstvu promatrača. Tijekom razgovora o planskim aktivnostima za sljedeće razdoblje, istaknuta je želja RH za aktivnim sudjelovanjem u Logex 12 kao obučne skupine (Training Audience) zajedno s BiH, Crnom Gorom i Makedonijom (postoji mogućnost uključivanja i Albanije čime bi se dostiglo sudjelovanje A-5 nacija).

D. RADOČAJ

Izložba obrambene industrije RH u Mađarskoj

U organizaciji SMOS-a MORH-a i Uprave za materijalne resurse MORH-a, a u realizaciji hrvatskog vojnog izaslanika u Republici Mađarskoj brigadira Darka Kereša 21. je listopada u Središtu za temeljnu obuku MO Republike Mađarske održana izložba predstavnika obrambene industrije RH. Izložbu je otvorio veleposlanik RH u Republici Mađarskoj NJ. E. Ivan Bandić, a uime izlagača domaćinima i gostima obratio se ravnatelj Uprave za materijalne resurse MORH-a Darko Polanec.

Nazočnima su se obratili Nagy Gabor iz mađarskog Ministarstva obrane kao i general bojnik Juhász István, načelnik stožera GS OSRM-a.

Na izložbi su obrambenu industriju RH predstavljale tvrtke HS Produkt, Kroko Internacional, Werkos, Šestan Bush, Inkop i Dok-ing, dok su gosti iz RM-a bili predstavnici Ministarstva obrane, Glavnog stožera i postrojbi Mađarskog domobranstva te predstavnici obrambene industrije RM-a i sigurnosno-obrambenog sektora Mađarske.

Cilj je izložbe bio promicanje hrvatske obrambene industrije, a prema izjavama domaćina, ostvareni su i korisni kontakti za daljnju suradnju dva obrambena i gospodarska sektora.

P. POPOVIĆ

General Lucić na vojnoj izložbi "Almex - 2010"

Načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zbora Josip Lucić boravio je od 28. do 30. listopada u Albaniji, gdje je posjetio vojnu izložbu "Almex 2010" u Tirani te nazoočio vojnoj vježbi albanskih zračnih i pomorskih snaga u zaljevu luke Drača. "Almex 2010" je prva specijalizirana izložba iz područja obrane i sigurnosti u Republici Albaniji, na kojoj su predstavljena najnovija dostignuća u području vojnih tehnologija i naoružanja. Republiku Hrvatsku je na izložbi, uz više od 150 međunarodnih izlagača, predstavljala tvrtka "Duro Đaković – Specijalna vozila" iz Slavonskog Broda izloživši, između ostalog, i borbeno oklopno vozilo koje proizvodi u suradnji s finskom tvrtkom Patria. Na izložbenom prostoru hrvatskog izlagača general se Lucić susreo s albanskim ministrom obrane Arbenom Imamijem i načelnikom Glavnog stožera OS Albanije brigadnim generalom Maksimom Malajem. General Lucić bio je i na vojnoj vježbi albanske mornarice i zrakoplovstva u zaljevu luke Drača, tijekom koje su prikazane antiterorističke borbene operacije albanskih Oružanih snaga te operacije traganja i spašavanja na moru.

Tijekom posjeta Tirani general Lucić susreo se i s albanskim premijerom Salijem Berishom s kojim je razgovarao o mogućnostima daljnje vojne suradnje dviju zemalja. Obje su se strane usuglasile da postoji mogućnost proširenja vojne suradnje, prije svega na području prenošenja hrvatskih iskustava iz područja sudjelovanja u međunarodnim mirovnim misijama i operacijama, procesa transformacije i modernizacije Oružanih snaga RH te uporabe borbenog oklopног vozila.

OJI

Radni sastanak prvih dočasnika

Zapovjedništvo HKoV-a bilo je 27. listopada domaćin radnom sastanku prvog dočasnika OSRH-a s prvim dočasnicima grana, HVU-a, ZzP-a i pristožernih postrojbi GSOSRH. Tema sastanka bila je raščlamba pojedinačne obuke u OSRH u 2010. godini te njezin daljnji razvoj. Prikazom provedene pojedinačne obuke i obuke timova, skupina i desetina raščlanjeno je dosad provedeno i napravljeno, a kao rezultat izvješćivanja utvrđeni su buduće zadaće i aktivnosti koje će pridonijeti dalnjem razvoju, i unapređenju cjelokupnog ciklusa pojedinačnog obučavanja: od planiranja, vrednovanja, raščlambe do evidentiranja pojedinačne obuke. Kvalitetno pripremljena, provedena i ocijenjena pojedinačna obuka predviđjet je za kvalitetnu obuku postrojbi za provedbu njihovih zadaća. Stoga je iznimno važna uloga prvih dočasnika u OSRH i cjelokupnog dočasničkog lanca potpore koji svojim radom osigurava zahtijevanu razinu spremnosti pojedinaca, timova, skupina i desetina. Time se izravno pridonosi dostizanju zahtijevane razine uvježbanosti i spremnosti postrojbi za što su odgovorni zapovjednici postrojbi i zapovjedništava.

U raspravu o pojedinačnoj obuci u OSRH u 2010. uključili su se putem videolinka i prvi dočasnici naših kontingenata iz misija

ISAF-a, UNDOF-a i KFOR-a koji su procijenili pojedinačnu obuku što je naši pripadnici prolaze u preduputnoj obuci prije upućivanja u područje operacije te su prikazali važeću pojedinačnu obuku u području operacija sa sastavnicama naših kontingenata.

U drugom dijelu aktivnosti provedeno je gađanje iz H&K G 36 i HS 2000 budući da je jedna od najvažnijih pojedinačnih zadaća za koju je odgovoran DLP paljbeni sposobljenost pripadnika OSRH-a. Gađanje je provedeno u organizaciji i pod vođenjem instruktora Satnije specijalne vojne policije (SSVP) iz Pukovnije VP-a.

Raščlamba pojedinačne obuke završena je definiranjem zadaća i obveza u sljedećem razdoblju u svrhu njezina daljnje unapređenja.

OJI

17

BROJ 318 / 12. STUDENOGA 2010.

HRVATSKI Vojnik

Ustupljene haubice Središtu za obuku u Njemačkoj

Na temelju Odluke Vlade RH Ministarstvo obrane ustupilo je na uporabu tri haubice 122 mm D-30 za potrebe obučnih aktivnosti u Združenom multinacionalnom središtu za obuku u Hohenfelsu u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Onde se provodi glavna NATO obuka snaga koje se upućuju u mirovnu

operaciju ISAF u Afganistanu. Budući da Afganistska narodna armija (ANA) u svojem naoružanju ima haubice D-30, pojavila se potreba da se pripadnike operativnih mentorskih timova ISAF-a obuči za rukovanje tim tipom haubice. Združeno multinacionalno središte nije raspolažalo ovim naoružanjem, pa je od OSRH-a zatražena

njihova posudba. Tri haubice koje odlaže na posudbu nisu izuzimane ni iz jedne operativne postrojbe Oružanih snaga RH, već iz pričuve. Hrvatska je haubice ustupila bez naknade, na rok od godinu dana, s mogućnošću produžetka. Ova posudba daljnji je doprinos Republike Hrvatske mirovnoj operaciji ISAF u Afganistanu.

OJI

Akcija darivanja krvi

U požeškom Središtu za temeljnu obuku 4. je studenog provedena akcija darivanja krvi u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem iz Požege.

Odaziv na akciju bio je iznimno velik, prijavilo se više od 160 ročnika na dragovoljnem služenju vojnog roka te dio djelatnika Središta za temeljnu obuku. Cilj je akcije bio prikupljanje potrebnih količina krvi za liječenje svih bolesnih i unesrećenih koji se liječe u županijskoj Općoj bolnici "Dr. Josip Benčević" u Slavonskom Brodu.

OJI

PONOVNO PORINUĆE DRUGE PODMORNICE A 17

Druga singapurska podmornica sa zračnoneovisnom (AIP) propulzijom, RSS Swordsman porinuta je 20. listopada u švedskom brodogradilištu Kockums u Karlskroni. Porinuta podmornica je druga od dvije podmornice klase Västergötland (A 17) kupljenih 2005., koje su do tada bile u operativnoj uporabi švedske kraljevske ratne mornarice.

RSS Swordsman ubrzo kreće u probne plovidbe i ispitivanja kako bi bila spremna za predviđenu dostavu 2011. Pretpostavlja se da će ove dvije podmornice zamijeniti neke od podmornica klase Challenger (izvornog imena Sjöorman).

Podmornicama klase Archer moderniziran je pogonski sustav iz klasičnog dizelsko-električnog u AIP pogon, čime je omogućena dulja plovidba pod vodom a umanjena je zvučna slika što pridonosi smanjenoj zamjetljivosti plovila. Posljedica takvog rješenja jest produljen trup pa nova duljina iznosi 61 m dok je podvodna istisnina uvećana na 1500 t. Novim pogonskim sustavom postizat će podvodne brzine veće od 15 čv. Uz temeljno naoružanje torpedima kalibra 533 mm i 400 mm moderniziran je sonarni i torpedni sustav.

M. PTIĆ GRŽELJ

PATROLLER-M

Francuski Sagem je na izložbi Euroaval 2010, koja je od 25. do 29. listopada održana na Le Bourgetu, predstavio svoj novi besposadni sustav Patroller-M (Maritime). Riječ je o mornaričkoj inačici Patrollera, koja je namijenjena za nadzor mora i obalnog pojasa odnosno za elektroničko djelovanje (COMINT, ELINT). Poput svog prethodnika besposadnog sustava Patroller-S (Security), temelji se na njemačkoj motornoj jedrilici Stemme S-15.

Ovisno o korisnom teretu koji nosi Patroller-M može postići autonomiju boravka u zraku od 20 do 30 sati, uz maksimalni vrhunac leta 6096 m. Letjelica teška jednu tonu može ponijeti teret

maksimalno do 250 kg, od čega 80 kg ispod svakog krila. Prema navodima Sagem, besposadni sustav Patroller može nositi i navođene projektile zrak - zemlja AGM-114 Hellfire. Od elektrooptičke opreme može nositi EuroFlir 410, TV i infracrvene kamere te mornarički radar.

I. SKENDEROVIC

NOVI SENZORI ZA APACHE

Američko ministarstvo obrane je potkraj listopada sklopljilo ugovor s Lockheed Martinom za djelomičnu modernizaciju borbenih helikoptera AH-64D Apache za potrebe Američke vojske. Riječ je o dostavi i ugradnji senzorskog paketa poznatog pod nazivom Arrowhead M-TADS/PNVS (Modernized Target Acquisition Designation Sight/ Pilot Night Vision System).

Uz Arrowhead bit će ugrađen i Improved Helmet and Display Sighting System (IHADSS21) čime će se znatno olakšati upravlјivost, odnosno poboljšati iskoristivost helikoptera u raznim zadaćama. Novom opremom omogućava se pilotskoj posadi znatno sigurniji let na malim visinama u svim vremenskim uvjetima, posebice noću. Poboljšani senzor Arrowhead FLIR omogućava lakše, preciznije i jasnije uočavanje zapreka koje se nalaze ispred helikoptera tijekom leta. Uz to, novom

opremom znatno će se unaprijediti upravljanje oružnim sustavima, prije svega Hellfireom, odnosno traženje, zahvat, identificiranje, praćenje, ciljanje i navođenje projektila.

I. SKENDEROVIC

RG41

Britanska tvrtka BAE Systems predstavila je novo višenamjensko vozilo, iz poznate serije RG. Oznaka novog vozila je RG41 i ima masu 30 tona uz najveću nosivost 11 tona. Vozilo je pogonske konfiguracije 8x8 te ima nezavisni ovjes koji omogućava dobru terensku prohodnost. Podnica je izvedena u obliku slova V te se sastoji od pet modula pričvršćenih svornjacima. Svaki se oštećeni dio može jednostavno zamjeniti u te-

renskim uvjetima. Većina održavanja i popravaka može se obaviti u priručnim terenskim radionicama. RG41 dolazi u izvedbi borbenog vozila, zapovjednog vozila, medicinskog vozila, inženjerijskog vozila, ali proizvođač nudi prilagodbu na zahtjeve kupca. Predviđen je za prihvat lakih i srednjih kupola s različitim oružjem. Vozilo je dugačko 7,78, visoko 2,3 i široko 2,28 metara.

M. PETROVIC

Američko zapovjedništvo za specijalne operacije (United States Special Operations Command - USSOCOM) tijekom listopada dogovorilo je s tvrtkom Aerovironment novu dostavu besposadnih sustava Puma AE (All Environment). Naručeni besposadni sustav koristila bi Američka vojska u Afganistanu za nadzor bojišnice.

Puma je dugačka 1,84 m, raspon krila iznosi 2,43 m, a teži 5,9 kg. Poput Ravena

PUMA AE

i Puma se lansira "iz ruke", a može ponijeti elektrooptički i infracrveni senzorski paket opreme. Velika posebnost besposadnog sustava Puma AE jest uporaba gorivnih ćelija koje pokreću/napajaju njezin elektropogon. Po načelu rada gorivne ćelije slične su baterijama, ali za razliku od njih, trebaju stalni dovod goriva i kisika. Pritom gorivo može biti vodik, sintetski plin (smjesa vodika i ugljičnog dioksida), prirodni plin ili metanol, a proizvodi njihove reakcije s kisikom su voda, električna energija i toplina, pri čemu je cijeli proces, zapravo, suprotan procesu elektrolize vode.

Puma rabi gorivne ćelije tvrtke Protone, koja je aktivna u primjeni tehnologije PEM (Proton Exchange Membrane) gorivnih ćelija za besposadne letjelice i kopnena vozila - robote, rabeći pri tom izvore kemijsko-hibridnog goriva u čvrstom stanju, koje se aktivira pomoću vode, a rezultira vodikom kao gorivom. Zahvaljujući Protonexovim gorivnim ćelijama, Puma može postići autonomiju boravka u zraku 9,5 sati, za razliku od tipične autonomije koja iznosi 2-2,5 sati, kada se rabe litijski akumulatori.

I. SKENDEROVIC

NOVI BRODOVI U ŠPANJOLSKOJ FLOTI

U operativni sastav španjolske ratne mornarice, 30. rujna službeno je primljen novi desantni brod za prijevoz helikoptera Juan Carlos I koji je izgrađeno u domaćem brodogradilištu u Ferrolu tvrtke Navantia. Radovi na konstrukciji plovila započeli su 2005. dok je svečano porinuće održano početkom ožujka 2008. te je ujedno i najveće plovilo ikada izgrađeno u tom brodogradilištu. Brod nosi ime španjolskog kralja Juana Carlosa I., te je svojim obilježjima trupa, duljine 230 m i istisnine 23 000 t, najveći ratni brod ikada sagrađen za potrebe španjolske ratne mornarice. Glavna mu

je odlika velika otvorena letna paluba, na čijem je lijevom pramčanom boku smještena uzletna rampa, a na krmenom je dijelu smješten dok, pa je jasno vidljiva glavna namjena broda, a to je potpora desantnim vojnim operacijama i helikopterski prijevoz. Uz sve to, nezaobilazna mu je zadaća i nadzor mora pomoću ukrcanih zrakoplova. Letna paluba je dimenzionirana za prihvat šest helikoptera tipa NH90 ili četiri helikoptera CH-47 Chinook. Nekoliko dana poslije, 6. listopada svečano je porinut i treći višenamjenski odobalni ophodni brod klase Meteoro (Buque de Acción

Marítima - BAM) od četiri ugovorena u srpnju 2006., također namijenjenih španjolskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici. Nazvan je Relámpago te ima oznaku P-43, a ulazak u aktivni sastav očekuje se u 2011. Španjolska vlada navodno razmatra prodaju jedne od četiriju podmornica klase Galerna (Agosta) kako bi se zadovoljili zahtjevi za smanjenjem potrošnje održavanja tako skupih plovila.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Fraunhofer

LAKŠE OTKRIVANJE TEKUĆIH EKSPLOZIVA

Tekući se eksplozivi relativno jednostavno mogu napraviti pa ih teroristi rado rabe za napade. Osobito su ugroženi avioni jer i manja količina na primjerice 10 000 metara može biti kobna. Zato su postroženi propisi u pogledu dopuštenog unosa tekućine u osobnoj prtljazi na najviše 100 ml. Istodobno, znanstvenici nastoje osmislići nove uređaje i postupke koji će omogućiti brzo otkrivanje i razlikovanje tekućina. Institut Fraunhofer radi na razvoju novih uređaja

koji će uspješno registrirati i tekuće eksplozive. Dosadašnji uređaji za nadzor prtljage otkrivaju metal (oružje) i krute eksplozive, a dodavanje mogućnosti otkrivanja tekućih eksploziva moglo bi znatno ubrzati sigurnosne postupke prije ukrcanja putnika u letjelicu. Fraunhofer pritom usko surađuje s njemačkom saveznom policijom, a prvi testovi na terenu već su uspješno provedeni na frankfurtskom aerodromu.

M. PETROVIĆ

HERMES U UPORABI FRANCUSKE MORNARICE

Francusko ministarstvo obrane i francuska ratna mornarica potpisali su trojni sporazum s brodograđevnom grupacijom DCNS kojim je dogovorena trogodišnja uporaba prvog privatnog odobalnog ophodnog broda - demonstratora Hermes.

Hermes, prva korveta porodice Gowind, čiju izgradnju financira isključivo grupacija DCNS, bit će iznajmljena francuskoj mornarici od kraja 2011. kada se očekuje njezino dovršenje i primopredaja. Odluku o samofinanciranju projekta i gradnje plovila duljine 87 m, DCNS je objavio u svibnju 2010., obrazlažući svoju odluku na temelju dvostrukе koristi - plovila porodice Gowind dobit će tzv. sea-proven status a istodobno će kompanija

imati platformu namijenjenu marketingu i prodaji diljem svijeta. Istisnine oko 1100 t, Hermes će imati čitav niz inovativnih projektnih značajki koje uključuju integriranu strukturu jarbola, kružni (360°) zapovjedni most, krmenu rampu namijenjenu brzom (manje od 5 minuta) porinuću i povratku RIB plovila, sredstva namijenjena rukovanju besposadnih letjelica i površinskih plovila te brodski sustav koji se temelji na DCNS-ovom Polaris-Matrics sustavu.

Konstrukcija i nadgraje nove korvete bit će izrađeno od brodograđevnog čelika te će imati doplov više od 8000 m uz krstareću brzinu 12 čv i autonomiju od 21 dan. Maksimalna projektna brzina iznosi 21 čv.

M. PTIĆ GRŽELJ

UMJETNOST MASKIRANJA

Stvaranje maskirnih uzoraka mnogo je više od nasumičnog kombiniranja boja. To je zapravo cijela znanost koja obuhvaća i mnoge grane psihologije kojima je cilj odrediti kako čovjek vidi ili ne vidi maskirane objekte. Neka od brojnih istraživanja provode se i na vojnoj akademiji West Point. Istraživači tamošnjeg odjela za bihevioralne znanosti provode testiranje koliko pojedini maskirni uzorci dobro obavljaju svoj posao. Zato su ispitnike opremili posebnim sustavom za praćenje oka koji se sastoji od naočala na koje su postavljene minikamere koje snimaju pokrete oka i smjer i objekte u koje osoba gleda. Tako se, pomoću naprednih algoritama može uočiti i nesvesni dio rada oka što je osobito važno pri procjeni uspješnosti maskirnog uzorka te prikrivanja raznih objekata. Već je otprije poznato da je osim djelotvornosti bitno i kako uzorak izgleda jer ga korisnici ipak stalno moraju nositi na svojoj odori.

M. PETROVIĆ

Foto: US Army

Za sada je prilično teško procijeniti mogući uspjeh novog preslagivanja u oružanim snagama, međutim ruska vojna sila od početka ovog stoljeća do danas provela je iznimno veliku kvalitativnu transformaciju u relativno kratkom razdoblju, što je odgovarajuće jamstvo uspjeha

REFORMA RUSKIH ORUŽANIH SNAGA (II. dio)

Da bi mogli započeti s novim reformskim procesima unutar oružanih snaga, rusko državno i vojno vodstvo moralo je redefinirati zakonsko-pravnu regulativu i doktrinarna pitanja obrambenog sektora. Prije svega, redefinirani su vitalni nacionalni interesi i način njihove realizacije, koji su strukturirani u dva temeljna dokumenta -Koncepciji dugoročnog socijalno-gospodarskog razvoja Ruske Federacije do 2020. godine i Koncepciji vanjske politike Ruske Federacije usvojena potkraj 2008. godine (gotovo neposredno nakon rusko-gruzijskog sukoba).

Navedeni dokumenti bili su polazna osnova u promjeni (ili prilagodbji) ostalih strateških dokumenata obrambenog sektora, ponajprije Strategije nacionalne sigurnosti i Vojne doktrine definirane

jednim "od temeljnih dokumenata strateškog planiranja koji predstavlja sustav službeno prihvaćenih državnih rješenja oružane zaštite Ruske Federacije".

U Vojnoj doktrini navedena su obitelježja svih oblika suvremenih vojnih prijetnji koje ruski vojni planeri i analitičari očekuju te predviđaju njihovo ostvarenje uglavnom kao lokalne etničke ili religijske sukobe. Tako se u dominantnom poglavlju pod naslovom "Vojna politika Ruske Federacije", vrlo temeljito obrazlaže mjesto, uloga i zadaće Oružanih snaga u otklanjanju tih prijetnji. Uz iskustva iz rusko-gruzijskog sukoba to je poglavlje temelj za provedbu novih reformi ruske vojske, koje se u načelu odnose na sljedeće:

- ubrzano smanjivanje brojnog stanja s 1,13 milijuna na milijun vojnika i časnika

- smanjenje broja časnika i restrukturiranje časničkog zbara

- ustrojavanje dočasničkog zbara
- intenzivniju centralizaciju sustava vojnog školstva

- reorganizaciju i smanjivanje brojnosti najviših zapovjednih i nadzornih struktura, uključujući Ministarstvo obrane i Glavni stožer

- potpunu profesionalizaciju Oružanih snaga i povećanje stupnja bojne pripravnosti postrojbi

- reorganizaciju pričuvnog sustava i načina njihove izobrazbe

- smanjivanje broja postrojbi, zapovjedništava i vojnih baza

- prijelaz s divizijsko-pukovnijskog ustroja oružanih snaga na brigadni, ukidanje korpusnih i armijskih zapovjedništava

- potpunu reorganizaciju zračno-de-santnih snaga.

Kadrovsко preslagivanje

U skladu s novim načelima uporabe oružanih snaga u promijenjenoj globalnoj geopolitičkoj strukturi međunarodne zajednice, masovne vojske utemeljene na novačkom i mobilizacijskom sustavu popune postale su zastarjela društvena kategorija, koja se nužno mora mijenjati znatno većom (ako ne i potpunom) profesionalizacijom oružanih snaga, koje time postaju znatno manje, ali mnogo operativnije i učinkovitije. Zapravo, smanjivanje brojnosti oružanog sastava nije novina u suvremenoj ruskoj praksi, jer je prvo veliko smanjivanje oružanih snaga (čiji je broj u relativno kratkom razdoblju smanjen s oko 1 500 000 pripadnika na 1 162 000) provedeno već tijekom reformi koje su započele dolaskom Putina na predsjedničku dužnost, pri čemu je trebalo riješiti cijeli niz vrlo složenih tehničkih, socijalnih i logističkih problema koji su tom prilikom nastali. Smanjivanje brojnog stanja nastavljeno je i dalje, međutim ne više u tako radikalnom obliku (uglavnom tzv. prirodnim odljevom, tj. odlaskom profesionalnog sastava u starosnu mirovinu), tako da su prije izbijanja sukoba u Gruziji ruske oružane snage imale ukupno 1 130 000 pripadnika.

Daleko veća reformska promjena od samog smanjivanja brojnog sastava oružanih snaga bilo je odustajanje od sustava novačenja, velike ročne vojske i popune ratnih postrojbi mobilizacijom, koji su duboko ukorijenjeni u tradiciju ruske vojske pa i samu rusku povijest. Naime, moglo bi se reći da je još od vremena cara Ivana IV. Groznog vojna sila Rusije utemeljena na brojnosti demografske populacije i samim time golema ljudskih resursa kojima je raspolagala, a koji su najbolje mogli biti iskorišteni općom vojnom obvezom i mobilizacijom velikih pričuva u slučaju potrebe. Taj pristup organizaciji oružanih snaga toliko se ukorijenio u ruskoj vojsci da je već inicijativa za tzv. alternativno (civilno) služenje vojnog roka u poslijeratnoj

Rusiji (prije Jeljcina takva inicijativa bila je jednostavno nezamisliva - op. aut.) izazvala ozbiljne otpore, ne samo vojnih krugova već i cjelokupne javnosti. Iz toga se može tek nazrijeti koliko je težak otpor izazvao potpuno novi strateški koncept organizacije oružanih snaga utemeljenih na relativno maloj, potpuno profesionalnoj vojsci. Ruske oružane snage su profesionalizaciju svog djelatnog sastava započele 2001. godine uz prilično velike poteškoće u rješavanju niza problema s kojima se do tada vojni establishment nije susreo. Vojna intervencija u Gruziji dodatno je potvrdila potrebu potpune profesionalizacije oružanih snaga (i samim time olakšala taj proces), ali i smanjivanja još uvijek odveć glomaznog vojnog aparata. Danas se već može pouzdano potvrditi da je proces prijelaza s masovne novačke

vojske na profesionalne oružane snage uspješno završen i ustrojene su tzv. snage stalne bojne spremnosti.

Plan nove reforme nije usmjeren samo na smanjenje oružanih snaga s 1 130 000 na milijun pripadnika do 2012. godine, što samo po sebi ne bi ništa riješilo, već ponajprije na reorganizaciju strukture časničkih dužnosti (u čemu i jesu najveći zahvati), pri čemu se ukupni broj časnika s 355 000 treba smanjiti na samo 150 000 uz znatniju promjenu časničke strukture cjelokupne vojske. Naravno, nije riječ o potpunom ukidanju svih 355 000 radnih mjesta (jer će veći dio njih biti preimenovan u dočasničke ili čak civilne dužnosti), nego se na taj način pokušava izbalansirati struktura časničkog sastava koja je za sada prilično nepovoljna i opterećena velikim brojem visokih činova, što je još uvijek ostatak iz

Pred ruskom je vojskom doba prilagodbe novim uvjetima djelovanja

razdoblja SSSR-a. Naime, u vrijeme Sovjetske armije bilo je gotovo nezamislivo da bilo kakav složeniji posao u vojsci obavlja itko osim časnika. U skladu s tim dočasnički sastav je bio gotovo na razini vojnika (bolje rečeno, dočasnici su bili ono što danas obavljaju profesionalni vojnici - operateri na raketnim sustavima, snajperisti, vozači borbenih vozila, vezisti i sl.), zbog čega se nije ni razvio dočasnički zbor u današnjem poimanju te vojne strukture. Razumljivo, takav pristup razvoju oružanih snaga rezultirao je iznimno velikim udjelom časnika, što i dandanas opterećuje rusku vojsku u velikoj mjeri. Nakon ovog zadnjeg restrukturiranja ruske oružane snage imat će ukupno 15% časničkih dužnosti,

odnosno znatno veći broj časnika viših činova u odnosu na niže časnike. Kako je u strukturi svake vojne organizacije to potpuno neodrživo stanje, aktualnim reformskim procesima nastoji se preokrenuti hijerarhijska piramida i uspostaviti normalna struktura činova, što će nužno pogoditi najviše časnike srednje životne dobi (bojnike i satnike), kojih je najviše u oružanim snagama.

Preslagivanje ustrojbene strukture

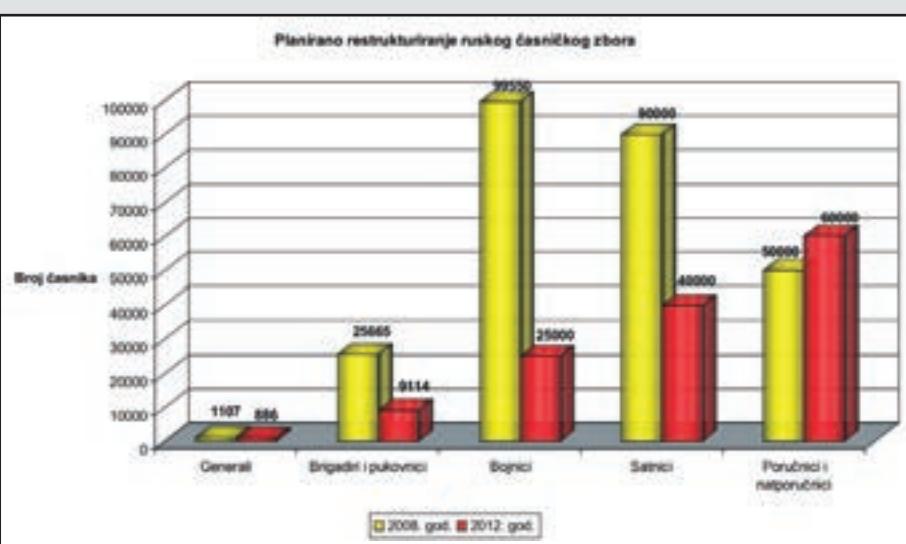
Nove promjene zahtijevaju i restrukturiranje dočasničkog zbora, ili bolje rečeno njegovo ponovno ustrojavanje iz temelja, jer donedavno praktično nije niti postojao unatoč veliku broju

ma (čega su i Rusi itekako svjesni), bit će vrlo zanimljivo promatrati njihovo iskustvo u tome.

Iskustva iz rusko-gruzijskog sukoba pokazala su potpunu zastarjelost aktualne ustrojbene strukture sustava zapovijedanja i vođenja, koja se pokazala previše krutom i potpuno neprimjerenom suvremenim oružanim snagama (zapravo, primjerena je sustavu masovne, novačke vojske), osobito na operativno-strateškim razinama. Zbog toga se aktualnim reformama pokrenulo i restrukturiranje organizacijsko-ustrojbenog modela postrojbi. S dosadašnje pukovnijsko-divizijske strukture prelazi se na brigadnu, kao znatno fleksibilniju, operativniju i učinkovitiju za vođenje suvremenih operacija. Brigade bi neposredno bile ustrojbeno vezane za operativno-taktička zapovjedništva razine najbliže razini armijskog korpusa, a oni za vojne okruge. Vojni okruzi kao najviša teritorijalno-strateška tijela vođenja i zapovijedanja promijenili bi se samo u operativnom smislu, smanjivanjem ovlasti i fokusiranjem na vojne operativne i zapovjedne zadaće, ali i smanjivanjem brojnog stanja stalnog sastava stožera i zapovjedništava. Takvim preustrojavanjem došlo bi do znatnog smanjivanja sadašnjeg broja postrojbi, što bi zahvatilo gotovo cijelokupne oružane snage, a najizrazitije bi se odrazilo na strukturu kopnene vojske.

Smanjivanjem broja zapovjedništava, postrojbi, ustanova i drugih ustrojbenih elemenata više ne bi bilo potrebe za glomaznim središnjim administrativno upravnim aparatom koji čine Ministarstvo obrane, Glavni stožer i razna druga nadzorna i upravna tijela. Planira se smanjivanje središnjeg aparata Ministarstva obrane s 10 523 na 3500 djelatnika, a zapovjedna i nadzorna tijela Ministarstva obrane (među kojima je najveći i najvažniji Glavni stožer) s 11 290 na ukupno 5000 djelatnika.

Na vrlo sličan način planirane su reforme vojnog obrazovnog sustava, koji za sada čini 15 vojnih akademija, četiri vojna univerziteta i 46 raznih vojnih

što u potpunosti odgovara suvremenim načelima vojne organizacije.

Neravnoteža u činovima nastupila je ponajprije kao posljedica teškog razdoblja "Jeljinove stagnacije", kada su oružane snage dovedene na rub egzistencije, a bijedno plaćeni časnici na rub (pa i duboko ispod njega) ljudskog dostojanstva. Mlađi, sposobniji i ambiciozniji časnici (u pravilu tek na početku vojne karijere - dakle i nižih činova) masovno su napuštali oružane snage, a stariji časnici s već dužim stažem u oružanim snagama teže su se odlučivali na tako radikalne životne poteze. Dugotrajna posljedica tih procesa je aktualna "obrnuta hijerarhijska piramida",

dočasnika. Naime, dočasnički zbor podrazumijeva izgradnju ne samo zakonski definirane hijerarhijske organizacije vojničkih činova nego i specifične socijalne strukture koja je vrlo slična društveno-socijalnoj strukturi časničkog zbora i na neki način egzistira paralelno uz nju. Tradicionalno, takva struktura specifičnost je oružanih snaga SAD-a i u određenoj mjeri Velike Britanije i donekle Francuske, međutim na Istru nikada nije zaživjela, a osobito ne u Carskoj Rusiji i poslije u Crvenoj armiji. S obzirom na to da suvremena struktura oružanih snaga zahtijeva dugotrajnu izgradnju dočasničkog zbora, koji se u sociološkom smislu formira desetljećima

učilišta i instituta, uključujući i Suvorovska vojna učilišta. Suvorovska učilišta su posebnost Rusije s tradicijom još iz razdoblja carizma, a riječ je o "zbrinjavaju" i vojnog obrazovanju muške djece vojnih časnika pognulih u ratu, ili su podrijetlom iz siromašnih vojnih obitelji koje ih nisu mogle školovati. Njihovim odlaskom u Suvorovska učilišta država je na sebe preuzeila brigu o toj djeci i njihovu školovanju, koja su redovito završavala na nekoj od vojnih akademija. Tako veliki broj različitih vojnih školskih i znanstvenih institucija isto tako je svojevrsni ostatak iz sovjetskog razdoblja u kojem su oružane snage bile golema društvena struktura u kojoj je gotovo svaki rod vojske razvijao sebi potrebne kadrove i samim time sustav njihova školovanja i to od temeljne do najviše zapovjedne razine. Razumljivo, smanjivanjem oružanih snaga, te gašenjem cijelog niza arhaičnih struktura u njima, smanjuje se potreba ne samo za brojem časničkog kadra nego i specijalizacija koje se mogu postići školovanjem na već postojećim civilnim školskim ustanovama (npr. pravnici, ekonomisti, finansijski stručnjaci, prevoditelji, informatičari itd.), zbog čega se planira do 2012. cjelokupni sustav ruskog vojnog školstva svesti na tri vojna školsko-znanstvena središta, 6 vojnih akademija i jedan vojni univerzitet.

Novi reformski procesi bi trebali osobito intenzivno restrukturirati sadašnji samostalni rod vojske, pod neposrednim zapovjedništvom Ministarstva obrane - zračno-desantne snage. Zapravo, zračno-desantne postrojbe bile su ustrojene pod samostalnim zapovjedništvom neposredno podređene vrhovnom zapovjedniku (odnosno Predsjedniku RF), međutim u praksi su predstavljale stratešku pričuvu najvišeg zapovijedanja, oslonjenu na Ministarstvo obrane, zbog čega su i ustrojene u izdvojeni, samostalni rod vojske. Prva velika reforma zračno-desantnih snaga realizirana je već nakon raspada SSSR-a, kada je njihova operativno-strateška uloga znatno izmijenjena. Naime, u sovjetskoj poslijeratnoj vojnoj doktri-

ni, zračno-desantne snage predstavljale su (uz oklopno-mehanizirane postrojbe i ratno zrakoplovstvo), glavnu udarnu snagu Sovjetske armije, pa su smatrane jednim od nositelja napadnih operacija. Bile su opremane odgovarajućom opremom i teškom ratnom tehnikom, te ustrojene za zračne desante velikih razmjera. Bivši SSSR imao je sedam zračno-desantnih divizija i 15 jurišnih zračno-transportnih brigada, dok su u sastavu ruskih oružanih snaga danas ostale četiri zračno-desantne divizije i jedna samostalna zračno-desantna brigada, Nastavno središte zračno-desantnih snaga, Rjazanski institut zračno-desantnih snaga, te manje, specijalizirane postrojbe za borbeno i logističko osiguranje.

promjene i njihove ustrojbine strukture tako da više neće predstavljati stratešku pričuvu pod isključivom ovlasti vrhovnog zapovijedanja, već će u sastavu svakog vojnog okruga biti jedna zračno-desantna brigada, kao visoko mobilna borbena komponenta, podređena neposredno zapovjedništvu vojnog okruga. Iako je padobraska obuka zadržana u cijelosti i moraju je završiti svi pripadnici zračno-desantnih snaga, primarni oblik njihove uporabe sve više postaju helikopterski desanti taktičkih razmjera u pliću dubinu. Umjesto masovnih, kombiniranih zračnih desanata s ciljem zauzimanja operativne ili čak strateške osnovice, nova takтика uporabe zračno-desantnih snaga planira se isključivo za brzo zauzimanje i relativno kratkotrajno

Pripadnici specijalnih postrojbi ruskih oružanih snaga (spetsnaz) na obuci

Početkom 90-ih godina prošlog stoljeća zračno-desantne divizije trebale su (prema zamisli tadašnjeg ministra obrane Gračeva) predstavljati osnovicu mobilnih snaga, međutim taj projekt nikada nije ostvaren zbog nedostatka finansijskih sredstava, ali i promjene smjera u cjelokupnim reformskim procesima oružanih snaga. Tek aktualni reformski procesi započeli su opsežniju kvalitativnu transformaciju zračno-desantnih snaga, ali u drukčijem smjeru od Gračovljevih zamisli. Slično svim ostalim granama i rodovima ruskih oružanih snaga i zračno-desantne snage s divizijsko-pukovnijskog ustroja prelaze na brigadni. Osim toga, započele su

zadržavanje (do dolaska glavnih snaga na bojištu) ključnih taktičkih objekata, ili u cilju postizanja taktičkog iznenadenja kod nespremnog protivnika. Uočena je važnost specijalnih desanata s precizno definiranim zadaćama izvidničkog, diverzantskog, demonstracijskog ili sličnog karaktera, te je i obuka postrojbi usmjeren na rad u manjim skupinama što je preduvjet za ostvarenje takvih aktivnosti.

Za sada je prilično teško procijeniti mogući uspjeh novog preslagivanja u oružanim snagama, međutim ruska vojna sila od početka ovog stoljeća do danas provedla je iznimno veliku kvalitativnu transformaciju u relativno kratkom razdoblju, što je odgovarajuće jamstvo uspjeha. ■

LANSIRANJA U SVEMIR

- RAST PRIVATNE INICIJATIVE

Svemirski programi, dugo pod nadzorom državnih tijela, polagano, ali sigurno ulaze na područje komercijalnih pothvata, a entuzijasti pokreću tvrtke koje inovativnim pristupom uzimaju svoj dio "svemirskog kolača". Ulazak novih igrača ne znači samo povećanu konkureniju nego i dolazak "svježe krvi" i u razvojnom te tehnološkom pristupu razvoja novih generacija vozila za put u svemir.

Državne su agencije donedavno bile jedini akter na području svemirskih letova. No, smanjivanje proračuna i brz tehnološki razvoj omogućili su privatnim tvrtkama razvoj raketa-nosača, satelita, a u pripremi su i prve privatne ljudske misije u svemir. Bilo kakvu svemirsku misiju sve donedavno je zbog troškova i kompleksnosti mogla provesti samo država. No, vremena se mijenjaju, stasavaju nove generacije poduzetnika, istraživača i inženjera koji donose nove pristupe u filozofiji, konstruiranju i provedbi puta u svemir u doglednoj budućnosti.

Civilni stručnjaci napominju važnost rasta na tržištu usluga lansiranja u svemir. Stručnjaci navode da bi uskoro moglo doći do promjene modela kojim Pentagon i NASA osiguravaju usluge kao što su satelitsko snimanje i svemirski prijevoz ljudi i tereta. Ova je stavka došla u prvi plan pošto je prekinut NASA-in program Constellation.

Jednom kada se flota raketoplana Space Shuttle umirovi, koncem 2010. ili početkom 2011. godine, američka Vlada više neće posjedovati, upravljati i lansirati vlastite svemirske letjelice s posadom. NASA se priprema za usvajanje novog operativnog plana koji će se oslanjati na Rusiju i njezine rakete Sojuz te svemirska vozila Sojuz/Progres, ali i na američke komercijalne tvrtke kao SpaceX i Orbital Sciences koje nude kapacitete na svojim vlastitim, komercijalnim, svemirskim vozilima.

Kako se način lansiranja mijenja, tako bi mogućnost američke industrije za usluge lansiranja mogla utjecati na rast opsega poslova uz širenje korisničke baze. Zaživi li taj model NASA će postati važan klijent koji bi pomogao tvrtkama SpaceX i Orbital Sciences smanjiti finansijske rizike pri razvoju lansirnih sustava Falcon 9 uz koji tvrtka razvija svemirsko vozilo Dragon i Taurus II uz koji dolazi i svemirsko vozilo Cygnus. To bi mogao biti poticaj i za ostale tvrtke da se uključe i pomognu rastu tržišta komercijalnih svemirskih usluga za terete i ljudske posade.

U tvrtki Teal Group drže da tvrtke kao što su SpaceX i Orbital ne trebaju gledati na NASA-u kao glavno tržište nego kao jednog od mnogih potencijalnih korisnika unutar različitih tržišta - od kojih se mnoga još nisu ni pojavila. Jedna od mogućih tržišta jest i mogućnost organiziranja leta u svemir za privatne, civilne korisnike. Iako je riječ o uslugama koje bi zasigurno bilo vrlo skupe ipak postoji mnoštvo zainteresiranih mogućih klijenata te zasad bar jedna tvrtka ozbiljno radi na omogućavanju te usluge svim zainteresiranim, i platežno sposobnim.

No, navode i opasnost da se mlade i inovativne tvrtke transformiraju u konzervativne i spore korporacije koje se ne mijenjaju te postaju nesklone preuzimanja rizika s novim tehnologijama i tržišnim zadaćama.

Glavne su smjernice u svezi američkog leta u svemir (s ljudskom posadom) potaknuti industriju koja je dugo vremena bila ovisna o vladinim narudžbama.

Odluka o kraju programa Constellation i upuštanje u novu viziju leta u svemir bila je temeljena na činjenici da si NASA ne može priuštiti razvoj i upravljanje vlastitog lansirnog vozila s ljudskom posadom. U stvarnosti promjena politike jest povijesna šansa za privatnu industriju koja bi mogla preuzeti vodstvo. Samo vodstvo po svojoj prirodi nastoji biti kreativno, grabeći prilike i pokazujući volju da postane pionir utriči nove putove. Tvrtke SpaceX i Orbital Sciences prikazale su potrebne kvalitete u prošlosti te nastoje nastaviti tradiciju sa svojim lansirnim sustavima Falcon 9/Dragon i Taurus II/Cygnus.

Orbital - rizik se isplati

Tvrtka Orbital započela je uporabu potrošnih lansirnih vozila koja se

-2B koji služe za izravno TV emitiranje. Svaki je satelit imao težinu 1317 kg te je bio manji nego ubičajeni komercijalni komunikacijski satelit. Ubrzo je uslijedio novi ugovor istog naručitelja kao i ugovor tvrtke PanAmSat za malene geostacionarne satelite.

Ukratko, tvrtka Orbital je razvila tehnologije te je izšla u susret tržišnim zahtjevima koji su prije bili neispunjivi, i tako potaknula stvaranja novih tržišta.

SpaceX - brzi rast

Tvrtka SpaceX ne postoji tako dugo kao Orbital, pokrenuta je 2002. Inovativnim su pristupom priskrbili vodeće mjesto u razvojnoj tranziciji, udaljavanja od Vladine dominacije na let u svemir s ljudskom posadom, što proces čini još impresivnijim. Tvrtka je postigla mnogo

Foto: NASA

Put u svemir složena je i skupa zadaća

lansiraju sa zrakoplova tako što je 1990. predstavila krilatu raketu Pegasus. Tvrtka je bila među vodećima za razvoj i upravljanje mobilnih komunikacijskih satelita u niskoj Zemljinoj orbiti (LEO), a 1998-1999. rasporedila je skupinu satelita prve generacije Orbcomm. Tijekom druge polovice 90-ih tvrtka se priklonila trendu težih geostacionarnih komercijalnih komunikacijskih satelita, odlučujući se za tržište malenih do srednje velikih inačica. Najbolji posao dogodio se u ožujku 1999. kada je Broadcasting Satellite System of Japan sklopio ugovor s tvrtkom Orbital za satelite BSAT-2A i

više nego ijedan drugi komercijalni lansirni pothvat u tako kratkom vremenskom razdoblju.

Iako tvrtka SpaceX ima prednost što je gotovo potpuno financira osnivač Elon Musk, ona je morala podnijeti tri uzastopna neuspjeha svoje rakete Falcon 1 od 2006. do 2008. Za jednu uglednu tvrtku s dokazanim kvalitetama u industriji lansiranja u svemir, tri uzastopne neuspjele misije mogle bi uzrokovati kraj programa. Svatko bi razuman mogao očekivati takvu sudbinu za raketu Falcon 1. Naprotiv, u tvrtki SpaceX nastavili su s dalnjim pokusima i testiranjima.

Foto: NASA

Za opskrbu Međunarodne svemirske postaje...

U rujnu 2008. godine, jedva dva mjeseca nakon trećeg neuspjeha, SpaceX izvodi svoje prvo uspješno lansiranje raketne Falcon1, s lokacije na otoku Omelek unutar atola Kwajalein koji spada u Marshallovo otočje. Pokusni teret težine 165 kg, koji je "glumio" satelit Ratsat, postavljen je u niskoj Zemljinoj orbiti. Sljedeći Falcon 1 bio je također uspješno lansiran u srpnju 2009., opet s otoka Omelek, te je postavio u nisku Zemljinu orbitu 180 kg težak satelit RazakSAT koji služi za snimanje Zemlje, a u vlasništvu je malezijskog ATSB-a.

Bez obzira na prijašnje neuspjeli misije, SpaceX nije samo preživio na tržištu nego je i predstavio lansirni manifest kojim je uvjerio zainteresirane u svoju tehničku održivost. Tvrta je nastavila sklapati ugovore za lansiranja s različitim klijentima koji uključuju Američko ministarstvo obrane, NASA-u, američke tvrtke kao što je Bigelow Aerospace and Space Systems/Loral, zatim inozemne tvrtke kao što su argentinska svemirska agencija CONAE, evropski EADS-Astrium, kanadski MDA i izraelski Spacecom.

Daljnji razvoj

Prikazom povijesti obje tvrtke moglo bi se pomisliti da su postale uspješne

zahvaljujući dobro sreću jer ih je NASA odabrala da razviju svemirska vozila koja bi agencija mogla unajmiti od šest mjeseci pa do osam godina, a u svrhu dopremanja opreme i astronauta na međunarodnu svemirsku postaju (ISS). Ugovori komercijalnih usluga za dostavu zaliha koje je NASA sklopila u prosincu 2008. vrijedili su 1,9 milijardi dolara za Orbital i 1,6 milijardi dolara za Spa-

ceX, ali mogućnosti su veće jer treba dodati prijevoz posade i ostale misije u svezi opskrbe ISS-a. Ovi su proračuni temeljeni na programima ISS-a koji bi se okončali do 2016., ali kako postoji snažna potpora unutar administracije i Kongresa, moguće je produženje radnog vijeka postaje do 2020., pa realno NASA-ino poslovanje s ove dvije tvrtke postaje mnogo ozbiljnije.

Postavlja se pitanje, neće li takvo zatvoreno i unosno Vladino tržište ubiti pionirsku i agresivnu inovativnu korporativnu kulturu ovih dviju tvrtki te ih napraviti manje komercijalno konkurenntima?

Vojne potrebe

Vojni program američkog ratnog zrakoplovstva EELV (Evolved Expendable Launch Vehicle, razvojno potrošno vozilo za lansiranje) na kojem su radile tvrtke Boeing i Lockheed Martin. Zamišljen sredinom 1990-ih, EELV je ministarstvu obrane trebao osigurati siguran i dostupan pristup svemiru tako što bi se razvile dvije nove porodice lansirnih vozila baziranih na modernim i standardiziranim stupnjevima - raketama na kruto gorivo i prsten-sustavom spajanja kontejnera s korisnim teretom

Foto: NASA

...sad se rabi ruska svemirska letjelica Sojuz

SpaceX Raketa Falcon 9 na lansirnoj rampi

na vrh rakete, a to bi bilo bolje rješenje nego raznovrsna mješavina raketa prošle generacije kao što su Atlas, Delta i Titan.

Pošto postoje standardizirani dijelovi, nove Boeingove Delta IV i Lockheed Martinove Atlas V porodice, koje su pak nastale iz EELV programa, postale su jednostavnije i jeftinije za održavanje. Vozila su također projektirana kako bi imala manje dijelova, posebno smanjujući količinu uređaja koji bi mogli otkazati, a čime bi se povećala sigurnost. Najbolje od svega je što su nove rakete smanjile cijenu koštanja lansiranja za ministarstvo obrane, posebno snažniji modeli za koje se očekivala upola manja cijena nego rakete Titan IV. Do tog vremena, cijena jedne misije za Titan IV bila je oko 350 milijuna dolara. Optimistična cijena predviđena za te dvije rakete bila je djelomično bazirana na nižoj operativnoj cijeni koštanja vozila, a većinom na pretpostavkama kako će Boeing i Lockheed Martin konkurirati za korisne terete ministarstva obrane, te kako će tvrtke odvojeno poboljšati komercijalne poslove pomoći svojih novih vozila, a na taj način smanjiti cijene za vladu.

Ministarstvo obrane trebalo bi imati dvije porodice lansirnih vozila koje bi trebalo odabrati i prema tome osigurati regularni pristup svemiru. Tako će imati manju cijenu koštanja po lansiranju te omogućiti veću fleksibilnost po broju satelita koje bi se mogli lansirati. Ovo je bio dobar posao za vladu. Za tvrtke Boeing i Lockheed Martin, EELV je također predstavljao dobar posao. Svaka je tvrtka dobila 500 milijuna dolara od ministarstva obrane u svrhu razvoja svojih vozila te dugotrajno i ekskluzivno tržište za potrebe usluga lansiranja koje vrijedi na milijarde dolara. Premda bi tvrtke Boeing i Lockheed Martin trebale biti zabrinute što konkuriraju jedna drugoj, to ne znači da svaka neće dobiti minimalni dio poslova za ministarstvo kako bi program lansirnih vozila ostao aktivan.

Tijekom 2006. Lockheed Martin i Boeing su se dogovorili o formiranju zajedničke tvrtke United Launch Alliance (ULA). Nova je tvrtka ujedinila proizvodne kapacitete obje tvrtke u pogonu u gradu Decatur u saveznoj državi Alabami. Razvojni su kapaciteti

ujedinjeni u pogonu u gradu Littleton u saveznoj državi Colorado.

Ministarstvo obrane je programom EELV osiguralo pristup svemiru te na raspolaganju ima dvije porodice modernih lansirnih vozila - rakete Delta IV i Atlas V. No, te se rakete nisu uspjеле nametnuti u međunarodnoj konkurenciji. To je područje na kojem su i europska Ariane 5 i ruski Proton.

Obuka

Kada NASA umirovi svoju flotu raketoploana, vjerojatno sljedeće 2011. godine, tada će ruska letjelica Sojuz biti jedino sredstvo prijevoza ljudi prema međunarodnoj svemirskoj postaji (ISS). Američki su astronauti ranih 1990-ih imali djelomičan trening u Moskvi za letjelicu Sojuz.

Rusima će pipasti većina opasnih faza tijekom svemirskih letova, lansiranja i slijetanja, što u žarište interesa dovodi rusko središte za obuku "Kozmonaut Jurij Gagarin", u Zvjezdnom Gradu blizu Moskve, gdje bi se trebala održavati obuka astronauta prije leta u svemir. ■

Poraz Francuza uzdrmao je temeljna pravila taktike tog doba i uvriježene stereotipe, jer je prvi put u srednjem vijeku pješaštvo teško porazilo konjaništvo, poništivši njegovu neupitnu dominaciju na bojnom polju...

CRECY 1346.

BITKA KOJA JE PROMIJENILA RATOVANJE (II. dio)

Sukob kod Crecya Eduard III. prihvatio je kao obrambenu bitku. Oslonac su mu bili zemljšni objekti na padini brežuljka koje su Francuzi morali svladavati jurišom uzbrdo. Bokove i leđa engleskog postroja štitila je gusta šuma, a svi britanski ratnici (uključujući vitezove i lako konjaništvo) borili su se pješice. Pri tome je sredinu činilo nekoliko redova vitezova dok su pješaci-strijelci s dugim lukovima bili na krilima i u samom središtu borbenog postroja. Dan prije same bitke Eduard je postavio borbeni postroj u dvije crte, sa strijelcima na prvoj crti, dok je druga crta bila na vrhu brežuljka. Po podacima nekih suvremenika, Eduard je raspolagao i s tri bombarde, međutim to nikada nije potvrđeno. Ustvari, bilo bi i vrlo neuobičajeno, jer se tada topništвom koristilo uglavnom u tvrđavskim vojnama i opsadama zbog velikih gabarita, teške pokretljivosti i složenosti u rukovanju. Engleski vojnici imali su dovoljno vremena za zapošidanje i utvrđivanje obrambenog položaja, te duži odmor prije bitke.

Francuska stihija

Francuzi su pristigli 26. kolovoza u razvučenoj koloni zbog premorenosti hodnjom i velikom vrućinom, pa je francuski kralj Filip VI. odlučio stupiti u bitku tek sljedećeg dana, nakon što odmori svoju vojsku. No, razvoj događaja oteo se kontroli kada je francuska prethodnica započela sukobe s Englezima. Umjesto da prekine borbu i razdvoji snage, Filip je dopustio stihinski razvoj situacije, pa je francuska vojska odmah stupala u borbu, kako je pristizala. U međuvremenu došlo je do snažnog pljuska koji je razmocio

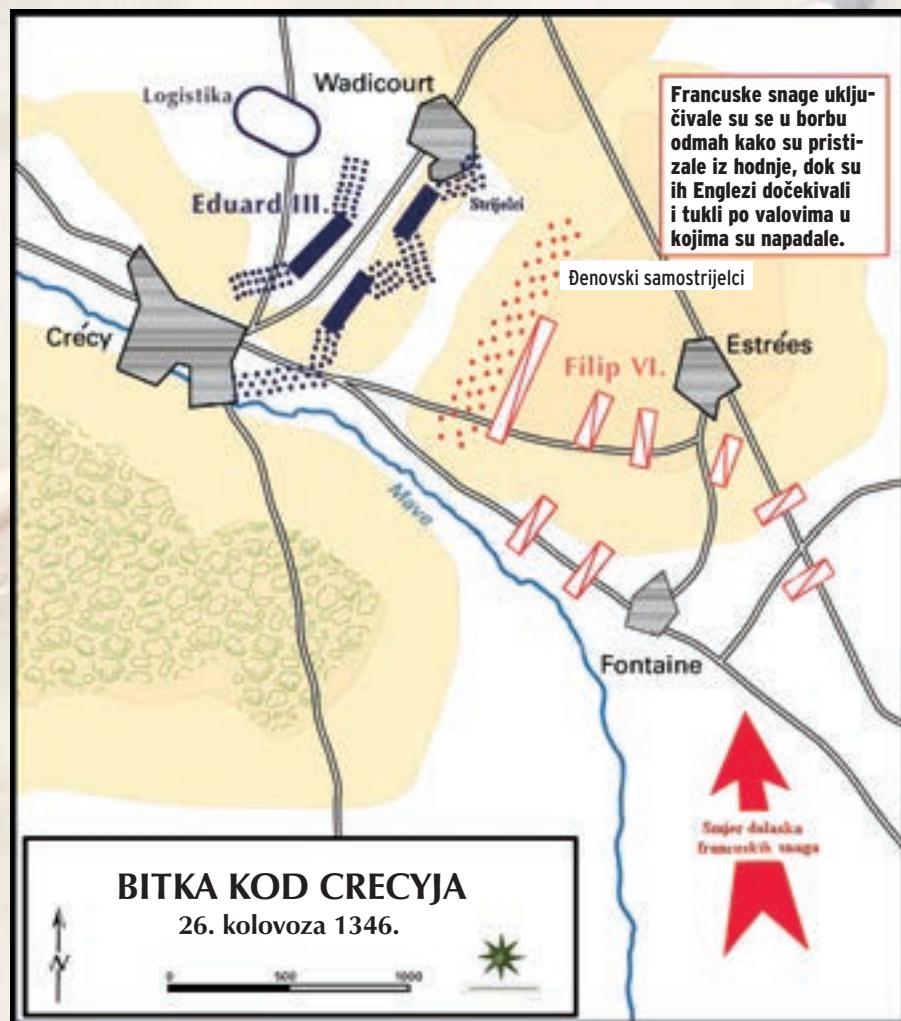
teren, pretvorivši ga u blatu kaljužu, što nikako nije odgovaralo francuskom teškom konjaništvu koje je po tako sklikom terenu moralno jurišati užbrdo.

Kako bi omogućio nesmetani razvoj borbenog postroja i koncentrirani udar svog konjaništva koje se prikupljalo u podnožju brda, Filip je postavio dženovske samostrijelce - plaćenike na prvu crtu, kako bi nanijeli što veće gubitke Englezima. Međutim, engleski dugi (velški) luk pokazao se ubojitijim od dženovskih samostrijela, imao je znatno duži domet. Po provjerjenim podacima ubojni domet strijele bio je oko 200 m, na kojem je probijala većinu tadašnjih francuskih oklopa, a krajnji domet čak 500 m. Englesko je oružje, također postizalo i znatno veću brzinu gađanja. Strijelac s dugim lukom izbacio je 10-12 strijela u isto vrijeme u kojem je samostrijel ispalio 2-3 strijele. U svakom slučaju, dženovski plaćenici pretrpjeli su ozbiljne gubitke i prije nego što su se mogli približiti Englezima na domet svojih samostrijela, pa je došlo do pomutnje u njihovim redovima.

Brzopleti grof

Shvativši to kao kukavštinu i izdaju, zapovjednik prve crte bojišta francuskog teškog konjaništva grof D'Alençon krenuo je u juriš na engleske položaje kroz dženovske strijelce, gazeći ih i udarajući kako bi što prije došao do Engleza. Rezultat je bio opći nerед i kaos, što je samo otežalo napad. Naravno, Englezzi su ga uspješno dočekali i odbili uz velike francuske gubitke. Nakon toga situacija je potpuno izmagnula kontrolu francuskom kralju. Usljedilo je još 15-16 nekoordiniranih, stihjskih napada francuskih vitezova na engleske položaje, koji su za redom odbijani uz velike francuske gubitke, a nakon što je ranjen i sam francuski kralj kojeg su vojnici odvukli s bojišta, bitka je završena.

U bitki kod Crecyja Francuzi su izgubili gotovo cijelokupno konjaništvo (preživjelo je tek 70 vitezova) i veliki dio pješaštva, dok Englezzi gotovo nisu imali gubitaka. Osim što je bila prva velika kopnena bitka Stogodišnjeg rata, bitka

kod Crecyja uzdrmala je temeljna pravila taktike tog doba i uvriježene stereotipe, jer je prvi put u srednjem vijeku pješaštvo teško porazilo konjaništvo, poništivši njegovu neupitnu dominaciju na bojnom polju. To je bila i prva bitka u povijesti u kojoj je oružje za borbu na daljinu (u ovom slučaju dugi velški luk) odigralo odlučujuću ulogu, potpuno potisnuvši vrijednost bliske borbe. Naime, sve do Crecyja (uključujući i ratove starog vijeka) oružja za bacanje imala su sekundarno značenje, bez obzira u kojoj mjeri i koliko masovno su korištena, a pobjeda u bitki postizala se bliskom borbom velikog broja vojnika suprostavljenih strana u odgovarajućim borbenim postrojima.

Ima li vatrenog oružja?

Premoć oružja za borbu na daljinu u bitki kod Crecyja omogućila je i prvu podjelu na dva temeljna oblika bor-

benih djelovanja – obranu i napad. Do tada se pojma obrane povezivao isključivo s obranom utvrda ili utvrđenih gradova u opsadnim kampanjama. Obrana, koju je primjenila slabija strana, u Eduardovom slučaju izvođena je dosljedno od početka do kraja bitke, te nije završila protunapadom, što je primjenjivano u kasnijim ratnim razdobljima. Na kraju, iako nema službene potvrde o uporabi vatrenog oružja kod Crecyja, mnoštvo vojnih povjesničara slaže se da je uporaba crnog baruta i prvobitnog topništva ipak bila vrlo vjerojatna. Potvrđuju to činjenicom da je nakon Stogodišnjeg rata vatreno oružje prošireno po cijeloj Europi. Iskustva bitke iskoristio je i britanski kralj Henrik V. u nastavku Stogodišnjeg rata, nanijevši Francuzima težak poraz u bitki kod Agincourta 1415., opet uz odlučujuću ulogu strijelaca s "dugim lukom". ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (VIII. dio)

Planovi stratega JNA da provodeći velikosrpsku politiku sredinom rujna i početkom listopada 1991. okupiraju hrvatske gradove Šibenik i Zadar nisu ostvareni, zahvaljujući hrabrom otporu hrvatskih branitelja. Ni nakon tih poraza neprijateljske snage nisu odustale od cilja da zauzmu spomenute gradove pa su napravljeni novi planovi napada na njih. Tako je "Komanda 9. korpusa JNA", sa sjedištem u Kninu, 6. studenoga 1991. donijela Odluku za novu napadnu operaciju na Šibenik ("Obala-91"). U obrazloženju Odluke, koju je ciriličnim pismom potpisao zapovjednik 9. korpusa JNA general-major Vladimir Vuković i poslao na uvid, odnosno na odobrenje Generalštabu Oružanih snaga SFRJ ("na ličnost načelnika I uprave") i "IKM komande VPO" na Visu, napisano je:

1. Shvatanje zadatka

Ideja komandanta VPO je da, u sadejstvu sa blokiranim snagama u garnizonu Šibenik, delovima VPO i snagama GŠTO Krajina, glavnim snagama korpusa izvršim napad na grad Šibenik, razbijem snage neprijatelja, deblokiram vojne objekte u gradu, stvorim potrebne uslove za izmeštanje deblokiranih tehničkih i borbenih sredstava i ljudstva, a potom okružim snage neprijatelja i prisilim ga na predaju, a da sa pomoćnim snagama branim pravce koji iz Zadra i Biograda n/m vode ka Benkovcu i pravce Gospić – Gračac i Sinj – Vrlika. Odsudno braniti Maslenički most.

U ideji komandanta bitnu ulogu ima 9. korpus. Dejstvo suseda bitno ne utiče na rešavanje zadatka sem blokiranih snaga u garnizonu Šibenik. Ima dovoljno vremena za pregrupisavanje snaga i pripremu za izvršenje operacije.

2. Zaključci iz procene neprijatelja

a) jačina i sastav:

Za odbranu Šibenika i pravaca koji izvode ka njemu angažovane su sledeće snage:
 - 113. brZNG (bez 1 bataljona), jačine 700 – 750 ljudi;

- 1. i 2. policijski bataljon PU Šibenik, ukupne jačine oko 350 ljudi;
- Obalske baterije Zečevo, Smokvica i Žirje, ukupno oko 300- 350 ljudi;
- Ostale snage PU Šibenik, jačine oko 1000 ljudi i
- Očekivati je oko 1-2 bataljona naoružanih gradjana, ukupne jačine oko 400-500.

Medutim, u odnosu snaga se računalo na 1/3 od ukupnog broja stanovnika Šibenika, što iznosi oko 11.000 ljudi. Ukupno očekujemo oko 14.000 naoružanih pripadnika MUP i ZNG RH.

b) Verovatne namere:

Uzastopnom odbranom na pogodnim objektima uz masovnije PO zaprečavanje i aktivna dejstva manjim jedinicama i grupama na bokove i pozadinu jedinica korpusa, nastojat će da nanese što veće gubitke u ljudstvu i MTS i sprečava brži prodor na pravcima koji vode ka Šibeniku. Odsudno će braniti grad Šibenik i sprečavati prodor jedinica korpusa u isti i deblokadu objekata JNA u Šibeniku.

c) Ideja manevra:

Glavne snage, sastava: 113. brZNG (-1b), do 2 polic. bataljona i naoružanih gradjana grupisane na pravcu Drniš – s. Unešić – s. Unešić – Mirlova Zagora – Danilo Biranj – Vrpolje – Šibenik.

Pomoćne snage, sastava: 2/113. brZNC, policijska četa Vodice i naoružani meštani na pravcu s. Čista Mala – Gaćelezi – Vodice – Šibenski most i pomoćne snage sastava: 1-3/113. br ZNG i policijski vod Skrdina na pravcu s. Vaćani – s. Bićine – Skradin.

Za odbranu pravaca koji izvode ka Šibeniku angažuje snage 113. br. ZNC i policijske jedinice PSt, a za neposrednu odbranu grada Šibenika snage MUP PU Šibenik i naoružane gradjane.

d) Podrška:

Za vatrenu podršku neprijatelj raspolaže sa sledećim vatrenim sredstvima:

- obalskom baterijom Zečevo, sastava 5 topova 88 mm, dometa 14,8 km i 2 topa

85 mm, dometa 15,8 km, sa oko 2 b/k municije;

- OB 130 mm, sastava 4 topa dometa 27 km, sa oko 3 b/k municije (5400 projektila);

- OB Žirje, sa 3 topa 90 mm, dometa 18 km, sa oko 7000 projektila. Može ispoljiti dejstvo sa 3 topa do linije Šibenski most – s. Vrbica – Rastovci.

4. Odlučio sam: uz jaku artiljerijsku i aviacijsku podršku, u sadejstvu sa delovima snaga VPO, 84. vazduhoplovnom bazom i jedinicama TO SAO Krajina, glavnim snagama korpusa izvršiti napad na grad Šibenik, a p/s izvoditi odbranu na Zadarskom, Sinjskom i Gospičkom operacijskom pravcu. Snage za napad angažovati na glavnom pravcu Drniš – s. Vaćani – s. Gračac – Skradin.

Cilj: razbiti snage neprijatelja na objektima Lozovac, Debeljak, Trtar i Velika glava tt. 542, izbiti na obod oko grada Šibenika, preseći komunikaciju i odseći grad Šibenik ka Splitu i Zadru, a potom uvesti II operativni ešalon, produžiti dejstva kroz grad Šibenik, deblokirati sve vojne objekte, spojiti se sa blokiranim snagama, produžiti dejstva. Obezbediti uslove za izmeštanje materijalnih i borbenih sredstava, ljudstva, stanovništva koje to želi iz Šibenika, razbiti i uništiti snage neprijatelja u gradu Šibeniku, okružiti ih i prisiliti na predaju.

Operaciju izvesti u dve etape:

U I etapi, u trajanju 1 do 2 dana, izbiti na obode grada Šibenika, preseći komunikacije ka Splitu i Zadru i odseći grad.

U II etapi, u trajanju od 2 do 3 dana, uvesti II operativni ešalon, razbiti i uništiti snage neprijatelja u gradu Šibeniku i prisiliti na predaju.

Operativni raspored: u dva operativna ešalona, I KAG-9, II KAG-9, KCVBR-9, GONG-9, snage za dejstvo u gradu, GOp, grupe za raščišćavanje prepreka, snage za pozadinsko obezbeđenje i komandovanje. (...)

(završetak u idućem broju)

Preci

Priko kamena prelilo se more
Zaplovili su vali
Jutarnje odnile su zore
Lipoton ča su preci naši zvali

Miris mora
Kruh sa sedan kora
I ribarska rana zora

I brod u lov
Ribarski otplovi
Na morskom molu
Stara mati na obid ih pozovi

I more
Tebi pivan, tebi se divin
Iznad tebe ču poput
Galeba svoje ruke, da raširin

Da raširin ruke
Poput bilih jedra
Da utonen
Na tvoja plava njedra

Da utonen tebi, u duboke vale
Govorin sebi, di su mati naše
Sinove mora dale
Di su masline i smokve brale

I maslinu ča smo zimus brali
Rukama prirodon dali
Smokvu svježu ča bura osuši
Moren, jedrimo u duši

I moren plovimo
Plovimo poput vala
Ča nan je mati stara dala
Sinove mora, ponosnih zora

Brod je uplovio u luku
Valovi u kamen tuku

Priko kamena prelilo se more
Zaplovili su vali
Jutarnje odnile su zore
Lipoton ča su naši preci zvali.

Marija TRBIĆ

Za tebe domovino

Pjesme za tebe
Domovino mila
Za tebe
Što slobodu si sanjala
Za tebe
Zemljo davnih snova
Zemljo mojih pradjedova
Tebi poklanjam pjesme
Jer one su sve
Što mi jutro nosi novo
Jedan stih
Jednu pjesmu
Za tebe još jedno slovo
Ali siromah je onaj
Koji piše
Dok ih narod
Ne razumije i briše
Dok ti narod
Koji sunce tvoje uživa
Tebe ne čuva
O tebi ne brine
O tebi ne sniva
A meni si ti jedino, pjesmo
I domovino moja
Sve što mi nosi jutro novo
Još jedan stih
Još jedna pjesma
Za tebe još jedno slovo.

Marija TRBIĆ

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
Odjel hrvatskih vojnih glasila
(za rubriku Pozdrav domovini),
Stančićeva 6, 10 000 Zagreb
ili na e-mail: hrvojnik@mohr.hr

BIBLIOTEKA

Zlatko Milković
Buđenje - romansirana biografija Josipa Račića
 Ex libris, Zagreb, 2010.

Tragična sudbina spojila je pisca i njegovu temu: Zlatko Milković (1911. – 1946.), pjesnik, pripovjedač, književni kritičar i urednik poznate knjižnice BE-L-KA, pod neražašnjenim je okolnostima nestao nakon II. svjetskog rata u Parizu, gdje je 1908. u svojoj podstanarskoj sobi pronađen mrtav (ubojsvo ili samoubojstvo?) i prvak hrvatske slikarske moderne Josip Račić (1885. - 1908.).

Sudbina umjetničkog genija postala je temom Milkovićeve romansirane biografije, rijetke romaneskne vrste u hrvatskoj književnosti. Napisana 1939. godine, u osviti II. svjetskog rata, pokušala je odgonetnuti razloge Račićeva preranog odlaska pomno opisujući slikarevu sudbinu u Parizu, ali i njegov životni hod od rodnih Horvata preko Zagreba i studentskih dana na minhenskoj likovnoj akademiji u društvu s ostalim protagonistima "hrvatske slikarske škole" (Becić, Kraljević, Herman, Račić).

Na razmeđu romantičarskih (sentimentalnih) i modernističkih (psiholoških) pripovjednih postupaka Milković objašnjava što je za nesretnoga Račića značilo "buđenje" njegove umjetničke svijesti o samome sebi, slikarskom pozivu i naravi slikarstva i slikarskog genija uopće. Roman je zanimljiv i po tome što se u njemu kao djelatni romaneskni likovi pojavljuju i drugi hrvatski umjetnici s kojima se Račić družio u Münchenu i Parizu (Vladimir Becić, Josip Kosor, A. G. Matoš).

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Živ zakopan

- američki triler
- trajanje: 95 minuta
- režija: Rodrigo Cortés
- distributer: Blitz film & video
- uloga: Paul Conroy (Ryan Reynolds)

Vozač kamiona i obiteljski čovjek Paul Conroy budi se živ zakopan u starom, drvenom ljesu ne znajući tko ga je tamo mogao staviti ili zašto. Loš signal, gotovo prazna baterija i manjak kisika njegovi su najveći neprijatelji u utrci s vremenom: Paul za spašavanje ima samo 90 minuta. Njegova jedina veza s vanjskim svijetom jest tajanstveni mobitel s ograničenim signalom i baterijom, a svake je sekunde sve bliže smrti...

Kako sat i pol održati gledateljevu pozornost sa samo jednim glumcem u skušenom prostoru koji se gotovo ne može nazvati scenografijom? Ovaj film pokazuje da je to moguće. Čim na špici ugledamo da glumi samo jedan glumac, znamo da se redatelj svjesno ograničio u namjeri da stvari film bez nekih osnovnih elemenata filmske priče. *Živ zakopan* prije svega je film atmosfere, a svima je lako zamisliti kako se može osjećati netko u takvim uvjetima. Naravno, za to je potreban dobar scenarij. Radnja filma smještena je u Irak, pa su neke stvari odmah vrlo očite. Lako saznajemo tko su teroristi i zašto su oteli vozača kamiona. Isto tako brzo vidimo socijalnu pozadinu jednog vozača koji se upustio voziti kamione u najopasnijem dijelu svijeta. I što je najvažnije, vrlo rano gledatelji kao i Paul Conroy shvate da je njegov život odveć nevažan da bi netko za njega plaćao milijunsku otkupninu.

Leon RIZMAUL

VREMEPOV

18. studenoga 1991. **Okupacija Vukovara**

Kada je potkraj kolovoza 1991. počeo opći napad na grad, vojni analitičari predviđali su da će otpor s takvim omjerom snaga biti skršen za tri dana, no prevarili su se. Agresor je na raspolaganju imao trideset tisuća vojnika i pripadnika paravojnih skupina te oko tisuću šesto oklopnih borbenih vozila, šezdeset zrakoplova, tristo pedeset topova i mnoštvo ostale vojne opreme. Hrvatskih branitelja s vrlo skromnim naoružanjem nikada tijekom bitke za Vukovar nije bilo više od tisuću osamstotinu, a ukupnu vojnu silu Operativne grupe Vukovar - Vinkovci - Županja činilo je oko pet tisuća vojnika.

U prvih nekoliko naleta potkraj ljeta 1991. napadači su krenuli u opći tenkovsko-pješački napad, ali su ih, na njihovo golemo iznenadjenje, branitelji odbili. Uništeno je šezdesetak tenkova i oklopnih transporterata, a Trpinjska cesta, na kojoj se tada vodila glavnina napada, prozvana je "grobljem tenkova". Nakon takvog poraza, u kojemu su doživjeli velike gubitke u ljudstvu i tehnici, napadači su promijenili taktiku. Od početka listopada opkoljeni je Vukovar izlagan neprekidnom topničkom razaranju i zračnom bombardiranju, a pokušaji upada u grad reducirani su na pojedine točke.

Iz dana u dan novinari Hrvatskog radija - Vukovar i ostalih svjetskih agencija izvješćivali su o hrabrom otporu dvadesetak tisuća stanovnika, koji su s vremenom sve više padali u okruženje. Zauzimanjem gradskog naselja Lužac prekinuta je komunikacija između Borova Naselja i Vukovara pa je pad grada bio neizbjeglan. Čak pedeset šest dana Vukovarci nisu imali struje, vode ni telefonskih veza sa svijetom. Odavno više nije bilo ni dovoljno hrane, a po "oslobodenju" u gradu nisu postojale ni zgrade, ni kuće, ni skloništa. Vukovar je imao stotine novih grobova, tek šačicu preživjelih boraca i već legendarne pale heroje poput Blage Zadre, Siniše Glavaševića, ili žive mladog i starog Jastreba...

Mnogi branitelji, ne želeteći pasti živi u ruke neprijatelja, krenuli su kroz minska polja u probor. Oni koji su ostali zarobljeni u obruču nadali su se humanom treptmanu i potpori promatrača Europske zajednice, koji su nadgledali evakuaciju grada. Na žalost, 18. studenog nije bio kraj te agonije - bio je to dan kada je za mnoge tek počelo pravo mučenje. Većina muškaraca otpremljena je u Srbiju, gdje su sljedećih nekoliko mjeseci živjeli u koncentracijskim logorima (Niš, Stajićevo, Begejci i Srijemska Mitrovica). Žene, starci i djeca su nakon nekoliko dana provedeni na proputovanju od Vukovara preko Srbije i Bosne stigli na sigurno, u Hrvatsku. Velik broj branitelja i ranjenika iz vukovarske bolnice odveden je u tada nepoznatom smjeru. Tek će se godinama poslije, nakon mirne reintegracije i iskapanja na Novom vukovarskom groblju, Ovčari i ostalim otkrivenim masovnim grobnicama, saznati kamo su ti ljudi odvedeni, iako se za sudbinu mnogih ni danas ne zna.

Leon RIZMAUL

Autobus Tigrova OSA-102

Početkom rata i zagrebački se ZET aktivno uključio u obranu domovine. Već u ljetu 1991. donirao je 1. A brigadi – glasovitim Tigrovima, jedan oklopljeni autobus marke Ikarus za potrebe saniteta. Inače, te je autobuse ZET kupio tijekom osamdesetih godina. Njih 192 su tada bili dominantni u njegovu voznom parku. Proizvodila ih je tvrtka Ikarus iz Zemuna.

Vozilo je oklopljeno čeličnim pločama debljine 8 milimetara koje su s unutarnje strane pričvršćene za karoseriju. Gume su zaštićene čeličnom mrežom debljine 6 milimetara. Takva ojačanja pružala su uspješnu zaštitu od pješačkog naoružanja i gelera granata.

Njihova je glavna namjena bila trenačka liječnička ordinacija s dvanaest ležaja smještenih u stražnjem dijelu. Prednji dio autobrausa služio je kao operacijska sala.

Oklopljeni sanitetski autobus predan je 1. gardijskoj brigadi u ljetu 1991. te je najprije rabljen na pokupskom bojištu.

U travnju 1992. brodom je iz Rijeke prevezen u Zaton gdje se koristio na dubrovačkom ratištu, na potezu od Kleka – Zatona – Lozice – Dubrovniku do Cavtata.

Nakon povratka s dubrovačkog ratišta autobus se više ne rabi. Sačuvala ga je 1. gardijska brigada i predala Vojnom muzeju. Autobus će početkom 2011. biti potpuno restauriran i pripremljen za izlaganje u prigodi obilježavanja dvadesete obljetnice Domovinskog rata.

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parllov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

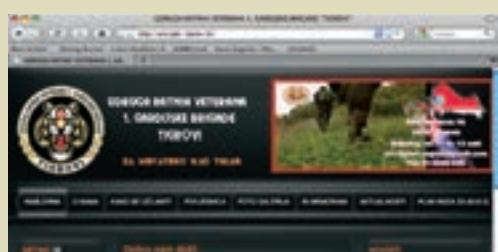

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

urvgbr-tigrovi.hr

Slavnim ćemo Tigrovima čestitati rođendan predstavljanjem web-stranice **Udruge ratnih veterana 1. gardijske brigade**. Stranica je nedavno obnovljena i privlači zanimljivim sadržajima. Članovi se Udruge ne bave samo svojim sadašnjim aktivnostima nego podsjećaju na povijest Domovinskog rata i herojske brigade. Poseban dio posvećen je poginulim pripadnicima Tigrova. Da se ne zaboravi! Želimo stranici da bude još vizualno atraktivnija, s još više multimedijalnih sadržaja. Jasno nam je da je rad na stranici entuziastički, i da peglanje košta, a prikupljanje materijala sve je samo ne jednostavno. No, mislimo da bi stranica trebala privući i mlađe osobe, one koje o Tigrovima i Domovinskom ratu znaju (pre) malo. Riječ je ipak o najzahtjevnijim korisnicima interneta. Ali, ako gledamo užu svrhu, **stranica urvgbr-tigrovi.hr** apsolutno zaslужuje visoku ocjenu!

D. VLAHOVIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr